

Останній шлях Аміни

Правоохоронці розглядають дві основні версії вбивства Окуєвої: брудні робота російських спецслужб чи помста Кадирова
» стор. 8

Стихія влаштувала свій Хелловін

Карпати завалило снігом, а в десяти регіонах Західної та Центральної України люди залишилися без електроенергії
» стор. 2

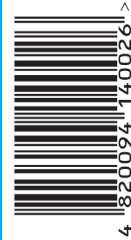
Урок, написаний кров'ю

Понад 300 років тому світ вразила трагедія, що сталася в українському Батурині
» стор. 11

Україна молода

Середа, 1 листопада 2017 року

№ 131 (5292)

Учорашні курси НБУ:
1 \$ = 26,81 грн.
1 € = 31,15 грн.
1 рос. руб. = 0,4 грн.

Гарбуз із присмаком «Рошена»

На що перетворюється «Майдан» під Верховною Радою та як далеко готові зайти його мешканці

» стор. 4

«Нечестиві гарбузи» — саме так називає це Саакашвілі.
Фото з сайта strana.ua.

Олег Христович
СИНОПТИК

«Потепління очікується не раніше, аніж за тиждень. Зима в Україні ще не настала, тому сніг швидко розтане й до цього люди повинні бути готові».

■ АЛЬТЕРНАТИВА

Олег Ляшко: Досить годувати олігархів!

Замість субсидій радикали пропонують масштабну енергомодернізацію

Олег Ляшко вимагає збільшити витрати в держбюджеті на заміну котлів, вікон, дверей, теплотрас.

Галина ПЕЧЕРИЦЯ

Депутати фракції Радикальної партії подали зміни до проекту держбюджету, де пропонують встановити видатки на енергомодернізацію на рівні не менше 10% від фінансування субсидій.

«На 2018 рік заплановано 66 млрд. гривень на субсидії, тоді як на енергомодернізацію — лише 800 млн. Це неправильно. Адже кошти платників податків, з яких формують субсидії, йдуть у кишені олігархів — власників теплокомуненерго. Треба припинити цю халю й незаконне збагачення олігархів за рахунок українців. Тому ми пропонуємо спрямовувати кошти не на субсидії, а на енергомодернізацію — заміну котлів, вікон, дверей, теплотрас. За рахунок цих заходів вартість тарифів знизиться мінімум удвічі», — наголосив Ляшко.

Народний депутат переконаний, що збільшенням видатків на субсидії влада консервує бідність. «Із такими темпами ми скоро весь бюджет будемо віддавати на субсидії замість того, щоб спрямовувати ці кошти на дитсадки, школи, будівництво доріг і житла для молоді, підвищення пенсій і зарплат. Наша влада проводить політику проїдання та консервації бідності. Якщо в них є 70 млрд. на субсидії, то нехай зарплати краще піднімуть. Людям треба не подачки від держави, а нормальні зарплати. Тоді не буде потреби в цих субсидіях», — упевнений лідер РПЛ.

Крім енергомодернізації для зниження тарифів, Олег Ляшко пропонує збільшити видобуток власних енергоносіїв. «За імпортований газ і навіть за власний ми платимо за ціною німецького хабу. Від цього й такі тарифи на газ для населення. Ми вимагаємо скасувати рішення уряду, яке прив'язує наш газ до німецького хабу. Також треба створювати сприятливі умови для інвестицій і знижувати податки. Хай інвестори приходять, бурять свердловини й видобувають газ. А зараз який дурень принесе сюди гроші, якщо бачить, що немає гарантій їх повернення? Крім того, ми вимагаємо повернути газорозподільчі мережі у власність держави, щоб олігархи Фірташ, Львовичкін і Бойко не наживалися на українцях», — підсумував Ляшко. ■

Іван БОЙКО

Місія ОБСЄ констатує збільшення кількості порушень режиму припинення вогню і вибухів у Донецькій області останніми днями. Також спостерігачі зафіксували свіжі пошкодження цивільних об'єктів унаслідок обстрілів у Мар'їнці, Авдіївці, Пікузах, Олександрівці та Саханці. У звіті місії ОБСЄ відзначається, що доступ спостерігачів як до трьох ділянок розведення, так і до інших районів, зокрема неподалік селища Металіст, залишився обмеженим.

У свою чергу штаб АТО додає, що впродовж понеділка окупанти 10 разів порушили перемир'я. При цьому лише в ніч на вівторок ворог дещо зменшив інтенсивність обстрілів позицій ЗСУ. Втім у районі проведення АТО суттєвих змін в обстановці не відбулося. Так, на донецькому напрямку бойовики з протитанкових гранатометів били по опорних пунктах української армії на підступах до Авдіївки та Пісків. На мариупольському напрямку ворог застосував лише великокаліберний кулемет неподалік Старогнатівки, який замовк після того, як захисники України відкрили вогонь у відповідь. Під час цього бою поранення отримав один із бійців ЗСУ. На лу-

■ НА ФРОНТІ

Вогонь по цивільних

Бойовики розстріляли цивільне авто й убили мирного мешканця, який не зупинився на їхню вимогу

ганському напрямку проросійські найманці обстріляли з мінометів калібру 120 міліметрів об'єктів Трьохізбенки.

Водночас речник із питань АТО Міноборони Андрій Лисенко повідомив, що бойовики розстріляли цивільне авто поблизу Калинівки і вбили водія. «Співробітникам так званої ДАІ окупанти дозволили відкривати вогонь на ураження по цивільному транспорту, водії якого не виконують вимоги щодо зупинки. Внаслідок такого рішення на блокпосту неподалік населеного пункту Калинівка було розстріляно цивільне авто, яке не зупинилося на таку вимогу. Водій легковика загинув», — зазначив полковник Лисенко. За його словами, щоб приховати провину за загибель мирного жителя, бойовики намагалися ввести в оману місцеве населення, звинувативши загиблого в причетності до диверсійної діяльності. ■

■ А ТИМ ЧАСОМ...

Глава МЗС РФ Сергій Лавров вважає, що заяви спецпредставника Держдепартаменту США по Україні Курта Волкера прямо суперечать зусиллям «нормандського формату» щодо врегулювання ситуації на сході України. За його словами, під час останнього перебування в Києві Волкер зробив низку «знакових» заяв, з яких зрозуміло, «яку альтернативу російському проекту про охорону місії на Донбасі готує США».

Лавров заявив, що спецпредставник США фактично висловився за «окупацію» миротворцями Донбасу: «Пан Волкер заявив, що, по-перше, потрібно, щоб миротворці окупували (він інше слово вжив, але сенс його — «окупували») весь Донбас, узяли його в кільце, і тільки потім Сполучені Штати підтримають дії Президента Петра Порошенка щодо виконання всіх його зобов'язань».

Зазначимо, що напередодні пан Волкер в одному з інтерв'ю заявив, що для введення миротворчої місії ООН на Донбасі необхідно, щоб Росія насамперед вивела свої військові з ОРДЛО. Мовляв, Росію варто змусити «не закріплюватися, а навпаки, виводити свої сили, даючи дорогу миротворцям». Саме ці слова найбільше обурили представників держави-агресора в Кремлі.

■ КАТАКЛІЗМИ

Стихія влаштувала свій Хелловін

Карпати завалило снігом, а в десяти регіонах Західної та Центральної України люди залишилися без електроенергії

Осінь. Хуртовина. Фото з сайту tsn.ua.

Ірина КИРПА

За словами синоптиків, зима прийшла на територію нашої країни на місяць раніше, аніж зазвичай. Капризи природи доставили найбільших проблем мешканцям Київської, Львівської, Тернопільської, Івано-Франківської, Хмельницької та Вінницької областей. Штормовий вітер із мокрим снігом порвав дрови та залишив без електроенергії людей на Буковині, Рівненщині, Полтавщині й на Закарпатті. Найсильніше стихія погуляла по Західному регіону України, де потужний вітер валив міцні дерева та зривав дахи будинків, а дощ періцив із такою силою, що вода заливала житлові кімнати.

За повідомленням представників

Івано-Франківської обласної адміністрації, в селі Текучі (Косівський район) величезне дерево впало на восьмичлених хлопчика. Школяра госпіталізували до відділення реанімації місцевої лікарні, медики борються за його життя. А ось на горі Піп Іван, де розташована метеостанція українських синоптиків, випало 15 сантиметрів снігу. Поки що у високогір'ї сніг не тане, тому що температура повітря в горах опустилася до мінус шести градусів. Рятувальники застерігають туристів від походів у гори, бо потепління почнеться вже днями, а це загрожує сходженням лавин.

Рятувальники Чорногорського гірничо-пошукового рятувального загону розповіли, що видимість у горах не перевищувала 30 метрів, а

сніг із дощем повалив чимало дерев, які буквально розчавили три автомобілі, які раніше невдало припаркували власники транспортних засобів.

— Потепління очікується не раніше, аніж за тиждень, — розповів синоптик Олег Христович. — Зима в Україні ще не настала, тому сніг швидко розтане, й до цього люди повинні бути готові.

За словами метеорологів, розгул стихії в Україні спровокував циклон, який дістався до нашої країни з Європи. Раніше ураган «Герварт» погуляв по Чехії, Німеччині, Польщі, руйнуючи на своєму шляху житлові будинки, ламаючи дерева в міських парках та змітаючи на своєму шляху припарковані машини. За останніми даними, жертвами стихії в Європі стало не менше шести осіб, а понад сто людей госпіталізували з травмами різного ступеня тяжкості. Через ураганний вітер, який місцями сягав 100 кілометрів за годину, на кілька днів частково було зупинено рух поїздів на залізниці у Польщі, а от знаменитий зоопарк у Празі був закритий до поліпшення погодних умов.

— За кілька днів у Західній Україні випало більше третини місячної норми опадів у вигляді дощу та снігу, — розповіла начальник відділу метеопрогнозів Львівського регіонального центру з гідрометеорології Олена Смалюх. — Зафіксовано різкі стрибки атмосферного тиску, який впав до 707,4 (при нормі — 733), а потім — почав різко підніматися.

За словами синоптиків, це вже другий за місяць шторм у Європі, який торкнувся західних кордонів України. Кількість штормових попереджень в Україні зростає через збільшення числа ураганів, які зароджуються над Атлантичним океаном. Через Гренландію вони подорожують далі по планеті. Це, у свою чергу, пов'язано зі зміною клімату.

Коли циклон дістався до України, він уже втратив значну частину своєї потужності, тому на території нашої країни жертв та серйозних руйнувань поки що не зафіксовано. У найближчі дні осінь знову вступить у свої права, а на зміну мокрому снігу придуть зливи. ■

Лариса САЛІМОНОВИЧ
Харків

У Київському районному суді Харкова пройшли судові дебати у справі чотирьох учасників «руської весни», яких підозрюють у насиллі, погромах і захопленні будівлі облдержадміністрації. «У ході судового засідання прокуратура надала достатньо доказів вини осіб, які сьогодні перебувають на лаві підсудних, — повідомив прокурор Харківської області Юрій Данильченко. — Ми вважаємо, що їхня вина очевидна і доведена».

Найбільше запитань у слідчих виникло до Сергія Юдаєва, який, окрім озвученого сепаратистського штурму ХОДА, брав участь у нападі на місцеву телекомпанію АТН. Проти нього порушили одразу дві кримінальні справи — «масові безпорядки» та «хуліганство», що дозволило прокуратурі вимагати максимальне для цієї провини покарання — позбавлення волі на 8 років. Його одноподумці Сергій Гапонов, Олег Крутов і Денис Левченко можуть отримати на два роки

■ ФЕМІДА

Відлуння «руської весни»

Організатори та учасники сепаратистських акцій у квітні 2014 року можуть скоро заслухати остаточний вирок суддів

По Юдаєву давно тюрма плаче.

менше. Йдеться про події 6 і 7 квітня 2014 року, коли сепаратисти скинули з будівлі ХОДА державний прапор,

встановивши на ній російський триколон, а також влаштували там погром із підпалом. Цими ж днями анти-

майданівці проголосили утворення ХНР і тероризували харків'ян, які не поділяли їхні проросійські погляди. Одну з таких акцій учасники «руської весни» влаштували у приміщенні телекомпанії АТН, де, за версією слідства, усім заправляв Сергій Юдаєв. Утім останній наполягає на тому, що будівлю ХОДА не підпалював, оскільки на час пожежі «гостював» у журналістів, але при цьому був рядовим учасником акції і не брав участі в розгромі редакційної апаратури. Однак співробітники телекомпанії зазначають — саме Юдаєв був ініціатором трощення майна, після чого направився громити ХОДА. Як доказ редакція надала слідству відповідні відеоматеріали.

Після дебатів у суді було оголошено чергову перерву.

■ ТРАНСПОРТ

Трамвай надії

У Запоріжжі поставили на рейки вже другий «всеукраїнський» трамвай, зібраний місцевими машинобудівниками

Оксана СОВА

Останнє число жовтня стало першим робочим днем для новенького електровоза, сконструйованого та скомпонованого фахівцями «Запоріжелектротрансу». Трамвай вирушив рівно опівдні з депо по вулиці Шкільна. Він їздитиме маршрутом №3. Другий трамвай трохи відрізняється від стартового екземпляра, який з'явився на міських маршрутах у липні. «Тепер для освітлення вагона використовують не звичайні лампи розжарювання, а світлодіоди — вони економічніші та яскравіші. Також перепланували пандус для заїзду до вагона людей з обмеженими можливостями, що спростить і полегшить його використан-

ня», — повідомили в мерії. До кінця року місто запланувало зібрати ще два нові вагони, які вийдуть на лінію в листопаді та грудні. Корпус нового трамвая зварено у місті Калуш на тамтешньому машинобудівному заводі, опалювальна система — з Дніпра, скло —

з Києва, більша частина запчастин — із Запоріжжя. Ціна зібраного трамвая з урахуванням закупівлі необхідних комплектуючих становитиме близько 6 млн. гривень. Для порівняння: вартість покупки нового вагона сягає 12-15 млн. гривень. ■

з Києва, більша частина запчастин — із Запоріжжя.

Ціна зібраного трамвая з урахуванням закупівлі необхідних комплектуючих становитиме близько 6 млн. гривень. Для порівняння: вартість покупки нового вагона сягає 12-15 млн. гривень. ■

Петро ЛУКІЯНЧУК
Львів

У Львові, в мікрорайоні Сихів, збудують унікальний спорткомплекс із лижною гіркою на даху. Будівництво триватиме близько трьох років. Вартість споруди орієнтовно — 200 млн. грн.

Конкурс на зведення спортивного об'єкта оголосили ще наприкінці липня цього року, загалом у рамках відбору було представлено вісім проектів. Перемогу здобула київська архітектурна майстерня Віктора Кудіна, Ольги Рябової, Михайла Карнаухова та Надії Бесараб. Результати конкурсу днями у соціальній мережі оприлюднив головний архітектор Львова Юліан Чаплінський. Нагадаємо, що команда Віктора Кудіна також виграла конкурс на впорядкування міського архіву.

Споруда вирізнятиметься багатофункціональністю і буде розрахована на ігрові види спорту: спорткомплекс матиме чотири окремі криті зали для регбі, гандболу, баскетболу та волейболу, критий басейн для водного поло та блок адміністративно-господарських приміщень. Окрім цього, комплекс можна буде використовувати й для катання на лижах (ідея зі спуском з'явилася в проєктувальників уже в процесі роботи, у конкурсних вимогах цього не було), у такий спосіб архітектори використали значну площу покрівлі. На даху, за планом, буде схил, по якому можна спускатися, а впродовж однієї зі сторін покриття — конвеєрний підйомач. З'їжджати з гірки можна буде і взимку, і влітку — спуск обладнають відповідним штучним покриттям.

■ НАМІРИ

Коли їхатиме дах

Перший в Україні ультрасучасний спортивний комплекс буде з лижним спуском

Згідно з умовами конкурсу, затрати на будівництво комплексу мають скласти не більше 100 млн. грн., але, в кінцевому підсумку, Юліан Чаплінський у коментарі під постом про переможця конкурсу повідомив, що вартість реалізації проєкту становитиме приблизно 200 млн. грн. Головний архітектор Львова стверджує: «Якщо робити з де-

шевих матеріалів, то теоретично можна вкластися в 100 млн. Якщо робити все з європейських матеріалів і з дорогими інженерними мережами, то можна говорити і про 300 млн. Я опосередковано назвав 200 млн., а реальну суму можна буде назвати, коли буде зроблено стадія «П» (проєкт) і буде пороховано кошторис».

Будівництво розпочнеться лише з наступного року, аби куратори проєкту мали час для оптимізації бюджету. Незабаром сесія міськради вирішить, хто буде замовником будівництва. Депутати обіцяють виділити 50 млн. грн. на 2018 рік для проєктних робіт. Згідно з прогнозами, будівництво триватиме приблизно три роки, відповідно новий унікальний спорткомплекс Львів отримає не раніше 2020-го року. ■

■ ВІЙСЬКО

І за формою, і за змістом

Українським десантникам пропонують змінити колір беретів, символіку, знаки розрізнення за стандартами НАТО

Тарас ЗДОРОВИЛО

Кардинальні зміни кольору головних уборів (беретів) ініціювало командування високомобільних десантних військ Збройних сил України — із блакитного на темно-бордовий, а також роз'яснило значення символіки уніформи. «Нові традиції: з поваги до перемог українських десантників у нинішній російсько-українській війні, їм пропонується використовувати берет як єдиний повсякденний і парадний головний убір. Від солдата і до генерала армії. Не кашкет, а берет кольору крові, пролитої в боях за державний суверенітет, територіальну цілісність і політичну волю України», — повідомляє Командування ВДВ ЗСУ у «Фейсбуці».

Зміна уніформи, символіки, знаків розрізнення та ідентифікації військовослужбовців ВДВ ЗСУ є частиною реформування ЗСУ за стандартами НАТО. Наразі 59 країн світу з тих, де десантні підрозділи не є одночасно силами спеціальних операцій (зокрема 19 країн-членів НАТО), використовують темно-бордовий берет.

«Український десантник має зберегти своє унікальне обличчя та ідентичність, свій героїчний образ, але при цьому символіка, колористика та емблематика мають поставити десантників ЗСУ в один ряд із бійцями цивілізованих країн. Світова історія десантних військ та їхніх операцій надають таку можливість і підстави», — наголосили в командуванні ВДВ ЗСУ.

Знак на береті зображує купол парашута, як символ десантних підрозділів у всьому світі: «Розкриті крила як символ того, що десантні підрозділи — це удар із неба. Більш того, крила — це архістратиг Михаїл. У світі його вважають покровителем воїнів загалом і зокрема — парашутистів. У країнах Європи десантники вважають архістратига Михаїла своїм покровителем, як командувача Небесного воїнства; у Михаїла є вогненний меч, він випалює священним вогнем скверну», — пояснюють очільники десантників. Не забуваймо, що є чимало збережених козацьких прапорів, на яких зображений саме полум'яний меч архістратига Михаїла, котрий виконував роль покровителя Війська Запорозького низового і всієї України. На емблемі ВДВ ЗСУ — це меч із хвилястим лезом вістря униз, що символізує удар із неба по землі і є символом того, що десантників веде у бій їхній покровитель.

Нагадаємо, що повітряно-десантні війська — високомобільний рід військ, який завжди входить до складу Сухопутних військ багатьох країн; у деяких країнах перебуває в складі Військово-повітряних сил або є окремим родом військ. Війська призначені для атакування противника з повітря, швидко-го використання результатів вогневого ураження і виконання завдань, які неможливо ефективно вирішити іншими силами та засобами. В основному призначені та підготовлені для дій в тилу противника. До їх складу входять повітряно-десантні, десантно-штурмові, планерні, аеромобільні та армійської авіації підрозділи, частини, з'єднання.

Додамо, що ідея використання повітряних десантів як ефективного засобу засилання військових формувань у тил противника з повітря виникла дуже давно. Зокрема, думку про «небесних воїнів» виношували ще Леонардо да Вінчі у XVI сторіччі, якому належить один із перших ескізів парашуту, та Бенджамін Франклін (США), який мріяв про перекидання озброєних солдатів у тил противника наприкінці XVIII сторіччя. У листопаді 1927 року перший парашутний десант було здійснено в Італії під час проведення навчань. ■

■ НА МЕЖІ

Чи спровокує Каталонія ефект доміно?

Хто ще бажає незалежності в Європі

Олег БОРОВСЬКИЙ

Символом Каталонії є віслюк — тварина мудра і спокійна, але яка вперто прямує до мети. Символ Іспанії — бик — тварина потужна, але без мізків, яка досягає свого силою. Це чудова характеристика обох народів — каталонців та іспанців. Каталонці ніколи не мали чіткої власної державності, але поступово розвинули власну культуру, яка значно відрізнялася від Кастилії в минулому чи мешканців об'єднаної навколо неї держави тепер.

Каталонський феномен

Володарі Іспанії віддавна усвідомлювали відмінність Каталонії, але ніколи впродовж 300 років після її підкорення не дозволяли їй мешканцям надто широку автономію. Були заборони на вживання каталонської мови, що закінчувалися повстаннями каталонців, які, у свою чергу, криваво придушувалися центральним урядом Мадрида. Лише наприкінці XIX століття в Каталонії розпочали формуватися незалежницькі тенденції, з'явився місцевий уряд, який відвоював право каталонців користуватися своєю мовою. Але ці права були брутально обмежені за часів диктатури генерала Франко. Це була і помста диктатора за те, що каталонці під час громадянської війни переважно стали на бік противників Франко — республіканців, і намагання диктатора створити моноетнічну державу та таким чином зміцнити центральну владу в Мадриді. За правління Франко література каталонською мовою переправлялася нелегально з сусідніх регіонів Франції, а рідною мовою каталонці відважувались вигукувати лише гасла на трибунах стадіону футбольного клубу «Барселона».

Після смерті Франко каталонці, як і баски, отримали культурну та політичну автономію. Перший крок до незалежності було зроблено у жовтні 2015 року, коли на місцевих виборах у Каталонії більшість здобули сепаратистські рухи, а в листопаді того ж року вони проголосили декларацію незалежності. У ній було записано, що парламент у Барселоні є «єдиним носієм національного суверенітету». Також у ній містилася обіцянка «демократичного, систематичного та мирного від'єднання від іспанської держави».

Наступні кроки каталонської влади відбувалися у відповідності до декларації незалежності, але врозріз із Конституцією Іспанії. Референдум про незалежність 1 жовтня цього року став кульмінацією процесу відділення Каталонії від Іспанії.

Остаточна сутічка між віслюком та биком розпочалася. Центральна влада буде робити все, щоб не допустити відділення регіону, який дає 20% надходжень до центрального бюджету, від держави. У Мадриді при цьому також занепокоєні падінням престижу держави та перспективою відділення від неї принаймні ще трьох інших регіонів. А каталонці вже не мають шляхів для відступу.

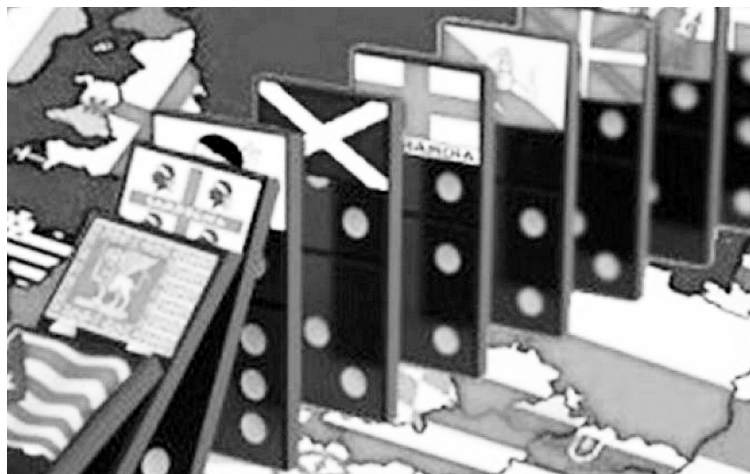
Північ Італії

Приклад Каталонії не пройде непоміченим і матиме наслідки в інших регіонах Європи. Можливо, і світу, зазначає в своєму аналітичному матеріалі «Німецька хвиля» та низка інших європейських ЗМІ. Процес уже почався. «УМ» повідомляла, що в італійських регіонах Ломбардія та Венето 22 жовтня відбулися референдуми щодо посилення їхньої автономії. У 1990-х жителі північних регіонів Італії мріяли про створення власної держави, яка мала називатися Паданією. Тоді не вдалося. Тепер, врахувавши досвід Каталонії, вирішили піти еволюційним, поступовим шляхом.

Утім північноіталійський сепаратистський рух є суто економічним. Північ країни, яка, окрім згаданих Ломбардії та Венето, також включає такі регіони, як Аоста, П'ємонт, Лігурія та Емілія-Романья, завдяки своїм промисловим підприємствам та банкам виробляє більшу частину сукупного соціального продукту. При цьому багато північних італійців вважають, що центр і південь країни марно витрачають тяжко зароблені гроші жителів півночі. На сьогодні «Ліга Півночі», яка є рушійною силою сепаратизму, виступає за те, щоб північ країни могла самостійно збирати податки і розпоряджатися ними, а не направляти їх спершу до Риму.

Країна Басків

Ще один неспокійний іспанський регіон — Країна Басків. Невідомо, як баски потрапили на Іберійський півострів, але вони спромоглися до цього часу зберегти свою етнічну мову, культуру та генетичну відмінність від решти мешканців Іспанії. Цікава деталь, у басків практично відсутня кров групи В (III), а натомість кров групи О (I) є найвищою в Європі — 35%, а в середньому по Європі — лише 15%. В Іспанії центральний уряд у Мадриді збирає податки, а потім розподіляє видатки з бюджету на окремі регіони — лише не в Країні Басків та в провінції Наварра зі столицею Памплони, яка до цього регіону належить. Країна Басків займається оподаткуванням самостійно й сплачує лише незначну суму Мадриду. Проте іспанська Країна Басків в економічному плані набагато слабша, ніж Каталонія. Хоча баскська самобутність і мова сьогодні не зазнають таких утисків, як за диктатури Франко, проте незначна меншість баскських націоналістів

Каталонія далеко не єдина в Європі прагне самостійності.
Фото з сайту from-ua.com.

усе одно залишається войовничою. Баскська підпільна організація ЕТА за понад 50 років свого існування вбила більше 800 людей, щоб досягти мети відділення від Мадрида. У 2011 році ЕТА відмовилася від застосування насильства. Але ні атаки, ні політичні переговори не наблизили Країну Басків до референдуму, не кажучи вже про незалежність.

Шотландія

Уже близько 300 років існує союз між Шотландією та республікою Великої Британії, який шотландці визнали вимушено, під силою англійської зброї та зради частини місцевої еліти. Але шотландці, які практично втратили рідну мову і перейшли на англійську, продовжують залишатися дуже відмінними етнічно та культурно від англійців і вже давно прагнуть більшої автономії. Власний парламент у них уже є, однак правляча Шотландська національна партія вимагає повної самостійності. У 2014 році Лондон схвалив проведення в регіоні референдуму щодо здобуття незалежності. Хоча більшість шотландців тоді проголосували проти відділення, проте в 2016 році тема незалежності — через референдум у Великій Британії щодо перебування в ЄС та майбутній Брекзит — знову набула популярності. Після рішення британських виборців щодо виходу з Євросоюзу очільники шотландського уряду Нікола Стерджен звернулася до націоналістів: через те, що шотландські виборці в більшості проголосували за подальше перебування у складі ЄС, було б неприйнятно, щоб Шотландія разом з Об'єднаним Королівством автоматично вийшла зі складу ЄС. Восени 2018 року тут знову мають намір провести голосування щодо незалежності.

Північна Ірландія

Увесь острів перебував під пануванням британської корони від кінця XII століття. Віками ірландці боролися за незалежність, але Лондон криваво придушував повстання. Лише на початку XX століття після повстання на Великдень 1916 року та наступної громадянської війни Республіка Ірландія змогла проголосити 1937 року свою Конституцію, яка діє до

сьогодні. Самостійності Фландрії він хоче досягти шляхом переговорів. Фламандський сепаратизм — це особливий випадок: Бельгія й без того складається лише з нідерландськомовної Фландрії, франкомовної Валлонії (включаючи німецькомовну громаду) та офіційно двомовного Брюсселя. Якби Фландрія відділилася, то Бельгія втратила б більше половини свого населення та економічного потенціалу. Фактично, від Бельгії мало б що лишилося.

Південний Тіроль

У Південному Тіролі поєднуються політико-економічні та історико-культурні фактори. До кінця Першої світової війни він належав до Австро-Угорщини, але потім був переданий Італії. Після Другої світової війни Південний Тіроль отримав більше політичної та мовної автономії. Навіть більшу частину зібраних податків може зберегти за собою. Тривалий час Південний Тіроль був спокійним. Однак сепаратистські настрої знову пробудила державна боргова криза. Італія, після Греції, має найбільші борги в Єврозоні, її економіка ніяк не може знову стати на ноги. Багато південних тірольців, яким в економічному плані добре живеться, не хочуть мати нічого спільного з проблемами усєї Італії, і тому закликають: «Геть від Риму».

Корсика

Французька держава тривалий час намагалася витіснити корсиканську мову із суспільного життя та шкіл острова, а прагнення до автономії придушувалися. Воєнізовані групи, передусім Фронт національного звільнення Корсики (FLNC), впродовж багатьох років намагалися силою позбутися Франції за допомогою нападів на її представників чи символи французької держави. У 2014 році організація заявила, що відмовляється від своєї боротьби у підпіллі. Але конфліктний потенціал залишається.

Гренландія

Жителі Гренландії, що входять до складу Данії з 1814 року, також хочуть самостійності. І висловились за неї позитивно на референдумі 25 листопада 2008 року. Гренландія — найбільший острів у світі. 81% із понад 50 тисяч його населення становлять інуїти. Сепаратистські настрої остров'ян деякі аналітики пояснюють багатими природними ресурсами острова та питанням про те, кому належить Північний полюс. 2009 року уряд Данії у відповідь на результати референдуму постановив, що будь-які ресурси, знайдені у Гренландії, мають порівну ділитися між корінним населенням і Копенгагеном. Що наразі цілком задовольняє місцеве населення. ■

Уельс

Якщо Велика Британія і розпадеться на складові частини, то останнім відійде Уельс, який перебуває під правлінням англійської корони з XIII століття. За цей час валлійці були майже повністю відлучені від рідної мови, асимілювалися в англо-британське суспільство, але також мають власний парламент, в якому поступово відроджується національна свідомість. Наразі лише три відсотки валлійців висловлюються за відділення від Великої Британії, але аж 50 відсотків опитаних висловлюються за розширення національної автономії.

Фландрія

Під час останніх виборів до бельгійського парламенту в 2014 році Новий фламандський альянс під керівництвом Барта де Вевера виявився найуспішнішою політсилою у Фландрії. Де Вевер переконаний, що єдина бельгійська держава просто «зникне», і Фландрії, більш економічно успішній північній половині Бельгії, без Валлонії буде краще в економічному

■ А ТИМ ЧАСОМ...

Відсторонений від посади глави Каталонії Карлес Пучдемон та п'ятеро його найближчих співробітників, у тому числі відсторонений міністр внутрішніх справ Каталонії Хоакім Форн, виїхали до Бельгії. За даними іспанських ЗМІ, з Каталонії вони дісталися автомобілем до Марселя, а звідти літаком — до Брюсселя. У понеділок Карлес Пучдемон зустрівся в Бельгії з адвокатом Полем Бекаром, який раніше репрезентував інтереси членів баскського терористичного угруповання ЕТА. Бекар повідомив, що буде захищати інтереси Пучдемона. Бельгійський міністр у справах міграції Тео Франкен заявив про готовність надати політичний притулок каталонським втікачам.

Втеча лідерів Каталонії була необхідною для уникнення найсуворіших покарань в Іспанії. Генпрокурор Іспанії Хосе Мануель Мас обвинуватив їх в організації бунту, непокорі владі, розтраті (витрати на проведення референдуму), спробі державного перевороту та інших протиправних діях. За це каталонським політикам загрожує тюремне ув'язнення терміном від 30 до 40 років.

Олександр Турчинов
Секретар РНБО України

«Ми втратили Аміну Окуєву, яка стала справжнім героєм чеченського і українського народу. Для кожного патріота України вона стала рідною сестрою. І ворог повинен відповісти за вбивство нашої сестри!».

РЕЗОНАНСНА СПРАВА

Останній шлях
Аміни

Правоохоронці розглядають дві основні версії вбивства Окуєвої: брудні робота російських спецслужб чи помста Кадірова

Іван БОЙКО

Зухвалий розстріл відомої пари чеченських добровольців із батальйону «Дніпро-2» Аміни Окуєвої та Адама Осмаєва приголомшив не лише громадськість, а й керівництво МВС, з яким вони мали тісні зв'язки. Аміна загинула одразу — одна з шести куль, які влучили в неї, поцілила в голову. Адам зміг від'їхати від засідки, попри поранення в ноги, але допомогти цивільній дружині вже нічим не зміг. Кілери полювали на обох уже давно і цього разу, на жаль, досягли поставленої мети, хоч і частково.

Вбивці полювали на обох

«Щойно зупинилося серце патріота України Аміни Окуєвої. Її автомобіль було обстріляно з кущів на залізничному переїзді поблизу селища Глеваха Київської області. Адам Осмаєв отримав поранення, але буде жити. Я тільки що говорив із ним по телефону», — написав у соцмережах член колегії МВС, народний депутат Антон Геращенко одразу після нападу в понеділок ввечері.

Убивці влаштували засідку в місці планового проїзду Окуєвої та Осмаєва, на залізничному переїзді біля селища Глеваха Київської області. За попередніми даними, вогонь з автоматів відкрили двоє кілерів. За кермом був саме Адам, більшість куль прийшла на Аміну, вочевидь, через те, що вогонь відкрили з правого боку авто, де на пасажирському сидінні перебувала жінка.

Слідчо-оперативні групи поліції продовжували працювати на місці злочину й протягом понеділка. В Київській області було оголошено план-перехоплення «Сирена», який вводять, коли відбувається розшук озброєних та інших злочинців, які становлять підвищену суспільну небезпеку. На місце вбивства ще вночі терміново виїхав голова Нацполіції України Сергій Князев.

Уже в лікарні Осмаєв розповів журналістам про обставини замаху і загибелі Аміни. Він вважає, що вбивці хотіли ліквідувати їх обох.

За словами Адама Осмаєва, все трапилося дуже швидко, хоча він і намагався проїхати «скільки міг». Одна з куль влучила в мотор авто, тому він вийшов із ладу. Аміна Окуєва загинула майже відразу: куля влучила їй у голову. Чоловік намагався надати їй допомогу, але поранення було несумісним із життям.

У самого Адама Осмаєва поранена лише нога. Чоловік розповів, що вони разом поверталися в Київ, але сталася трагедія. В автівці були лише вони двоє.

Прокурор Київської області Дмитро Чибісов зазначив, що у першу чергу слідчі оглянули місце події, внесли відомості до ЄРДР.

«Про всі ці деталі згодом скажемо. Всі обставини досліджуються. Оперативними працівниками та слідчими ведеться огляд прилеглої території, щоб знайти засоби фіксації. Є певні орієнтування. На жаль, не може озвучити. Можу сказати, що це була не одна куля. Опрацьовуються всі можливі докази, зокрема застосовуються технічні засоби для фіксації виявлення, працює група фахівців», — повідомив Чибісов.

Робота ФСБ чи помста з Чечні?

Водночас у Нацполіції повідомили, що Аміна Окуєва та її чоловік Адам Осмаєв відмовилися від охорони після попереднього замаху 1 червня 2017 року.

«Після того, як закінчився термін

ДОВІДКА «УМ»

Перший гучний замах на Аміну Окуєву і Адама Осмаєва стався 1 червня 2017 року. Кілер намагався вбити колишніх бійців-добровольців в автомобілі на вулиці Кирилівській, що на київському Подолі. Тоді Аміна змогла підстрелити кілера і врятувати себе й Адама, якого вбивця встиг лише поранити в руку.

Правоохоронці розглядали як основну версію вчинення злочину «патріотичну позицію подружжя». У кілера знайшли документи громадянина України Олександра Дакара. За даними ЗМІ, людина, яка намагалася застрелити Осмаєва, є кілером із прізвиськом «Дінго», який вбив охоронця президента Чечні Рамзана Кадірова.

Аміна Окуєва і Адам Осмаєв — подружжя чеченців, які різко опозиційно ставляться до режиму Рамзана Кадірова, через що змушені були емігрувати з путінської Росії до України. Російські слідчі підозрювали Адама Осмаєва у підготовці замаху на президента Росії Володимира Путіна. У лютому 2012 року Осмаєв був затриманий за підозрою у скоєнні вибуху в квартирі в Одесі. За часів Януковича його хотіли екстрадиувати до Росії.

Європейський суд з прав людини рекомендував Україні не видавати Осмаєва Росії, після чого Україна вирішила призупинити процес екстрадиції. Осмаєв також просив політичного притулку в Україні, проте отримав відмову в часи Януковича. Аміна Окуєва, доки Адам перебував під арештом, стала активним учасником Євромайдану в лавах «Правого сектору».

Наприкінці серпня 2014 р. Генпрокуратура скасувала своє рішення про екстрадицію Осмаєва в Росію. Після Революції гідності Окуєва та Осмаєв записалися у добровольці і пішли воювати з російськими окупантами на Донбасі.

надання держохорони, вони відмовилися від охорони після кількох місяців від часу інциденту», — розповів речник Нацполіції Ярослав Тракало.

Причини відмови подружжя від охорони невідомі.

Наразі правоохоронці розглядають

ОРГАНИ

Діти тікають від сварок

Поліція розшукала понад 5,3 тисячі зниклих дітей

Іван ПОВАЛЯЄВ

У Нацполіції наголошують на тому, що порівняно з аналогічним періодом минулого року кількість повідомлень про зникнення дітей в Україні зростає на 24,6 %. Водночас правоохоронці розшукали на 1245 більше дітей, ніж минулого року.

Усього ж із початку року за фактами зникнення дітей відкрито

541 кримінальне провадження за ст. 115 Кримінального кодексу України (умисне вбивство). Не розшуканими на даний час по всій країні залишаються 55 дітей, із них 19 зникли в цьому році.

Зазначимо, Нацполіцією впроваджено нові методи розшуку зниклих безвісти неповнолітніх. Йдеться про спільні групи з числа оперативників та співробітників ювеналь-

ної превенції. Із загальної кількості повідомлень про зникнення більшість — випадки самовільної втечі підлітків.

«Для того щоб знайти дитину, повернути її додому, поліція залучає великі ресурси, задіюються одразу декілька служб. В особливих випадках, коли зникають діти до 10 років, до пошуків залучається Національна гвардія, Державна служба з надзви-

торії Російської Федерації. Ті, хто приєднався до Росії, ті ж зробили це і зараз. Що стосується цих покидьків, то впевнений, що їх теж знайдемо, затримаємо, і вони теж сидітимуть все життя у в'язниці», — сказав Антон Геращенко.

І додав: «Ми вчора спілкувалися з Адамом Осмаєвим у лікарні, він поранений у ногу, куля потрапила у голмілку. Він каже, що краще би на місці Аміни був він. Звичайно, він перебуває під охороною. Думаю, що тепер і далі до кінця життя йому треба буде надавати державну охорону, від якої йому вже не доведеться відмовлятися».

Водночас речник Головного управління Нацполіції у Київській області Микола Жукович каже, що правоохоронці розцінюють вбивство Окуєвої як замовне.

«Зараз можемо сказати, що вже відкрито кримінальне провадження та зареєстровано в ЄРДР за ст. 115, умисне вбивство, п. 11 розцінюється як замовне вбивство. Триває робота слідчо-оперативної групи, оперативники опитують можливих свідків», — сказав пан Жукович.

Поліція перевірила понад сотню машин у справі про вбивство Аміни Окуєвої і відпрацювала різні шляхи відходу убивць із місця злочину. ■

чайних ситуацій та інші відомства», — розповіла начальник Управління ювенальної превенції Національної поліції України Лариса Зуб.

Основні причини, через які діти тікають із дому або навчально-виховних закладів, — конфлікти з батьками, опікунами, вихователями, однолітками, неблагополучна ситуація в сім'ї, схильність до бродяжництва. Тому поліцейські роблять акцент на превенції та недопущенні рецидиву серед дітей, які вже неодноразово йшли з дому.

Коли зникла дитина, на рахунок кожна хвилинка. Чим раніше батьки звернуться до поліції, тим більше шансів швидше розшукати малечу, повернути її додому та унеможливити скоєння правопорушень відносно неї. ■

Адам Осмаєв і Аміна Окуєва на Донбасі.

Слідчі на місці вбивства під Глевахою.

РЕЗОНАНС

Зі «справи лікарів» —
у команду Кличка

Що стоїть за призначенням одіозної Валентини Гінзбург директором Департаменту охорони здоров'я Київської міськадміністрації?

Сергій ДОВГАЛЬ
Дніпро

З 23 жовтня у Департаменті охорони здоров'я Київської міської державної адміністрації — нова очільниця. Нею стала Валентина Гінзбург. Розпорядження про її призначення на посаду підписав столичний мер Віталій Кличко із зазначенням, що це стало можливим за результатами конкурсу. З 6 березня 2017 року Валентина Гінзбург стала працювати заступником директора Департаменту охорони здоров'я КМДА. І також за результатами конкурсу. Отож мимоволі подумалося про те, що оці конкурси їхня переможниця «лускає», немов горішки.

Не лікувати, а голосувати

У Дніпрі, місті, де пані Гінзбург формувалася як особистість у царині управління медичною галуззю, таку її просто блискучу і блискавичну столичну кар'єру чиновниці від медицини сприйняли як щось із серії «очевидне — неймовірне». Адже ще недавно Валентина Гінзбург тут проходила як фігурантка грандіозних скандалів, перипетії яких охоче і прискіпливо висвітлювали ЗМІ, охрестивши їх «справою лікарів».

Стосувалася вона насамперед головних лікарів медичних закладів області. За всевладдя Партії регіонів, що збіглося з утвердженням на посаді керівника Департаменту охорони здоров'я Дніпропетровської облдержадміністрації (працювати на ній стала ще з 2007 року) Валентини Гінзбург, їхню діяльність почали оцінювати зовсім не за діловими та професійними якостями, а за тим, як люди голосували на виборчих дільницях, які зазвичай розташовують у медичних закладах. Причому, як і в сталінські часи, все вирішувала всемогутня трійка. Зокрема, надбанням місцевих ЗМІ стала таблиця, в якій навпроти прізвища кожного головного лікаря очільник облради Євген Угод, його заступник Віктор Науменко та Валентина Гінзбург ставили «хрестики», що означали можливість залицення на посаді, виходячи з результатів голосування на виборах у ввірені їм закладах. Зокрема, після виборів 2012 за поданням Гінзбург рішенням обласної ради 30 «неефективних, за результатами голосувань на виборах» головних лікарів звільнили. На їхні репутації і колишні заслуги ніхто не зважав.

Зі зміною політичної ситуації в країні вся ще недавно всемогутня «трійка» стала фігурантами гучних кримінальних проваджень.

І саме обвинувачення стосовно Валентини Гінзбург першим передали до суду (Кіровського районного в Дніпрі). У липні 2014 року Валентині Гінзбург було пред'явлене обвинувачення у зловживанні службовим становищем (ч. 2 ст. 364 КК України). У справі заявили 7 потерпілих. В обвинувальному акті, проголошеному прокурором відділу про-

куратури Дніпропетровської області Олексієм Семенюком, вказувалося на те, що держслужбовець 7 рангу IV категорії Валентина Гінзбург, «користуючись своїм службовим становищем, усупереч інтересам служби, заподіюючи істотну шкоду конституційним правам, свободам та інтересам окремих громадян, державним та громадським інтересам», вимагала від керівників медустанов Дніпропетровської області забезпечити більш ніж 70% голосів за кандидатів до Верховної Ради України від Партії регіонів на спеціальних виборах, розташованих в установах охорони здоров'я.

Ті ж, хто не забезпечив потрібного результату, «не були рекомендовані Головним управлінням охорони здоров'я Дніпропетровської облдержадміністрації в особі Гінзбург на

Чи багато ви чули випадків, коли б від кримінальної відповідальності звільняли простих смертних «у зв'язку з виконанням Плану дій з лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України»?

продовження контракту», — наголошувалося в обвинувальному акті.

Валентині Гінзбург ставили у провину й інші факти. Так, тодішній заступник прокурора Дніпропетровської області Олег Ричка на зустрічі з громадськістю 11 липня 2014 року заявив, що в результаті грубих порушень у департаменті охорони здоров'я Дніпропетровської облдержадміністрації збитки становлять майже півтора мільярда гривень.

Також ЗМІ привернули увагу до того, що Гінзбург, окрім своїх навичок у виборчих технологіях, мала б зацікавитися й іншим — зокрема, аномально високим рівнем смертності немовлят у пологовому відділенні міської лікарні № 9 міста Дніпродзержинськ, де в 2009—2010 роках померло 62 малятка, з яких відразу 26 були поховані самою лікаркою, а при екзумаціях виявили тільки одне дитяче тіло. Зокрема, особливу активність у розкритті всіх обставин цього гучного скандалу виявляв нинішній нардеп від Блоку Петра Порошенка Віталій Купрій.

А тодішній заступник голови

У Дніпрі Валентина Гінзбург нажила репутацію майстра... електоральних технологій.

Дніпропетровської облдержадміністрації Борис Філатов, говорячи про аудит коштів, привернув увагу до того, що «Клініка сімейної медицини» закупила у компанії Toshiba апарат МРТ із програмним забезпеченням за 12 мільйонів гривень, а відомство Гінзбург придбало у цієї ж компанії такий же апарат, але без програмного забезпечення, за всі 19 мільйонів бюджетних коштів.

збагнення — набуття чинності Законом України від 13 травня 2014 року під номером 1261-7 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у зв'язку з виконанням Плану дій з лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України». Інакше, як «не приший кобилі хвіст» розцінити таке формулювання не може навіть люди-

На манежі — одні й ті ж...

Зрештою, всі ці факти до логічного завершення доведені так і не були. А з обвинуваченням, що все-таки дійшло до суду, Валентина Гінзбург обійшлася справді легким переляком. Адже вже 9 лютого 2015 року Кіровський районний суд Дніпропетровська задовольнив клопотання її захисту про закриття кримінального провадження. Підстава ж для цього «знайшлася» просто не-

га геть не посвячена у тонкощі юриспруденції. Адже Валентину Гінзбург, яка на своїй посаді стала по суті, як охрестили її ЗМІ, «майстром електоральних технологій», образно кажучи, звільнили від кримінальної відповідальності на підставі... європейського вибору України. До речі, чи багато ви чули випадків, коли б від кримінальної відповідальності звільняли простих смертних «у зв'язку з виконанням

Плану дій з лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України»? Ото ж бо й воно...

Ще незбагненнішим є вердикт Кіровського райсуду Дніпропетровська з огляду на вже чисто юридичні підстави для закриття кримінального провадження стосовно Валентини Гінзбург у тому, що він заснований на «антикорупційних» змінах до деяких законодавчих актів, що набули чинності Законом від 13 травня 2014 року. Адже пізніше, 14 жовтня 2014 року, Президент України Петро Порошенко підписав інший Закон «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014—2017 роки», який своєю фундаментальністю вищезазначені «зміни», за які так несамовито «зачепився» Кіровський райсуд, «не розгледівши» зовсім не голку в копіці сіна, зробив даниною минулому.

Проте все це може здатися не таким уже й незбагненним, а цілком закономірним з огляду на ще одну характерну обставину. Адже вищезазначене рішення про закриття кримінального провадження стосовно Валентини Гінзбург виносив ніхто інший як суддя Кіровського районного суду Дніпропетровська Геннадій Підберезний, той самий, відео з яким «крутили» всі вітчизняні телеканали. На тому відео пан суддя намагався вручити пачку доларів, у сумі 50 тисяч, з обіцянкою збільшити її до 300 тисяч самому очільнику Спеціалізованої антикорупційної прокуратури Назару Холодницькому. Заповзятливого суддю, який на той час став ще й головою Кіровського райсуду в Дніпрі, столичний суд по гарячих слідах вирішив узяти під варту, звільнення з-під якої визначив можливим за умови внесення застави в сумі 5 мільйонів гривень. А потім збентежені дніпріани стали один одному повідомляти неабияку новину про те, що буквально за лічені дні після того скандалу бачили Геннадія Підберезного в... рідному суді. Як виявилось, вміть знайшовся доброзичливець, який хутко зміг внести таку заставу.

Отож, незважаючи на те, що Валентина Гінзбург могла і справді відповідати всім критеріям конкурсу на посаду очільника департаменту охорони здоров'я у самій столиці (не нам про це судити), її призначення може сприйматися не інакше як виклик усім нам і тим героям, які полягли за іншу, європейську Україну, де панує і торжествує закон. Один для всіх... ■

НОВИНИ ПЛЮС

За подарунками стежитиме спецкомісія

Київська міська державна адміністрація ухвалила оновлений порядок приймання, зберігання та обліку подарунків, отриманих під час офіційних заходів. Відтепер оцінювати вартість, можливість використання, місця та строку зберігання дарунків буде спеціальна комісія. Склад комісії та її положення затверджені розпорядженням КМДА від 26 жовтня 2017 року № 1344.

Київ до Нового року засяє

У столиці незабаром почнуть монтаж святкової новорічної ілюмінації, повідомляє «Вечірній Київ». На Хрещатику змонтують ілюмінацію на тротуарах над проїжджою частиною, на дере-

вах з'являться гірлянди з «падаючим льодом», на Майдані Незалежності дерева і опори прикрасять гірлянди з крижинками. Вулицю Богдана Хмельницького оздоблять ілюмінацією над дорогою з гірлянд і куль, на Європейській площі засяє «листя» і сяючі бурюльки, геометричні фігури. Крім цього, новорічні вогні з'являться на будівлях Національної філармонії, Національної музичної академії України (консерваторії), Київської міської державної адміністрації, Головопштамту, Укркоопспілки.

Сказ до Києва добрався

У Деснянському районі Києва оголосили карантин через зафіксований випадок сказу: у приватний сектор з лісу зайшла хвора лисиця та вкусила домашнього

кота, який незабаром помер. Киянам радять бути обачними й одразу звертатися до лікарів, якщо покусала чи подряпала домашня або безпритульна тварина. Вакцини проти сказу в столиці, запевняють, не бракує.

Перша жертва негоди

Під Києвом, у лісі біля селища Таценки Обухівського району, дерево вбило жінку, коли та разом із чоловіком збирала гриби. Про це інформує «Київ Оперативний» на своїй сторінці у Facebook. Про нещастя рятувальникам повідомив чоловік потерпілої. Коли ті разом із кінологами прибули на місце події, з'ясувалося, що чоловік у паніці забув місце в лісі, де залишив жінку. Коли бідолашну знайшли, жінка, на жаль, вже не подавала ознак життя. ■

■ КУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР

Шоу та
«шоумени»
на радіоканалі
«Культура»Про «струхлявілі п'єдестали»
і не тількиЛідія ОРЕЛ, заслужений працівник культури України,
Петро ВОВЧЕНКО, старший науковий співробітник
Національного музею архітектури та побуту
Київ

Ми, слухачі радіоканала «Культура» з часу його заснування (здається, вже понад десять років), задоволені більшістю його програм, враженнями про які не раз ділилися зі своїми колегами, родичами, друзями та знайомими, радили багатьом купувати приймачі, на яких звучить цей канал. А скільки пізнавальних передач мав цей канал для слухачів різних уподобань та різного віку! Канал «Культура» породила наша Незалежність — необхідно подякувати тим, хто його заснував і стоїв на варті його досягнень.

А як збагатилися слухачі знаннями з історії України! Варто пригадати великі змістовні передачі за творами М. Грушевського, Д. Яворницького, М. Брайчевського, В. Сергійчука, останніми роками — В. Білінського та інших. А чого варта музична редакція, якій не потрібна сьогодні ніяка реформа! Варто згадати високопрофесійних, залюблених у свою справу ведучих цієї редакції: А. Вишневу, Г. Сабітову, Л. Кучеренку, А. Артеменко, В. Шемоніна, О. Білаш, І. Пашинську, світлої пам'яті С. Коробову та інших. Та чи не найкращими знавцями та пропагандистами народної музики є К. Божко, Ю. Боровик. Нехай вибачають ті, кого ми не назвали.

Про кого ми тільки не наслушалися у передачах про вітчизняних та зарубіжних літераторів, про театри, музеї, традиційну українську культуру (календарні й народні звичаї та обряди, мистецтво, народних майстрів), дитячу літературу, стан наших видавництв тощо. Також із програм цього каналу ми довідувалися про визвольні змагання нашого народу різних періодів історії та її провідників.

Упродовж тривалого часу ми сподіваємося на різні реформи. Про реформу культури також нахваляються. Однак ми пересвідчилися, що «реформатори» мало знають, що таке культура й чого вона потребує.

Десь із місяць тому з'явилися схвильовані повідомлення й прощання зі слухачами окремих ведучих програм (наприклад, М. Наєнка, Л. Ворониної та інших). Зрозуміло, що програм про мову вже не буде (І. Ющук, А. Ткаченко), окремих програм про музику.

І ось 1 жовтня, у День учителя, вранці (з 9-ї до 10-ї) на каналі «Культура» з'явилося шоу, на якому повідомлялося про «нововведення» в програмі каналу. Здається, цинічнішого не вигадаєш, як повідомляти таким чином щодо «прогресивних» нововведень у роботу каналу. Шоуменами цього разу були Діана Черногуз та Андрій (прізвище не запам'ятали). Під час цієї «вистави» було представлено директора каналу Олександра Володимировича Денисенка, який назвав своїм заступником Світлану (теж не запам'яталося прізвище). Було пряме включення з ведучими, які залишаються працювати надалі (Л. Ворониною, О. Гусейновою, С. Короненко та М. Слабошпицьким). Пан Олександр заявив, що канал потребує змін, молодих працівників, наголошував на нових технологіях підготовки й проведення передач. Боляче було слухати «оцінку» праці провідних, фахових працівників: «Забронзовілі ведучі на струхлявілих п'єдесталах». Отак новопредставлений директор «оцінив» вагомий внесок у культуру високоосвічених фахівців. Представлення директора каналу п. Денисенка в програмі шоу нагадує глузливі передачі про українську культуру телепрограми «95 квартал».

А де ж програма роботи каналу, принаймні на рік? Де її обговорення громадськістю, адже сьогодні перевага надається громадським організаціям? Не важко здогадатися, що на каналі «Культура» запроваджуватимуться суцільні шоу та вікторини. А що вже напланувала ведуча п. Гусейнова, то тут необхідний консультант: новини літератури, програма для молоді мами, видавничі справи, кінематограф і, що б ви думали... про інфраструктуру слова.

Від такого «шоу» складається гнітюче враження: наголошується на якійсь абстрактній культурі та оболіванні за неї. І це в той час, як іде війна із зовнішнім агресором, гинуть люди, а «патріоти» так дбають про українську культуру!

Просимо Міністерство культури, Державний комітет із радіомовлення й телебачення звернути увагу на програму перебудови роботи радіоканала «Культура» й посприяти налагодженню справжньої культурологічної та пізнавальної діяльності. ■

Дем'ян ЧЕРНЕЦЬ,
від імені Тернопільської обласної
організації Всеукраїнського
товариства політичних в'язнів
і репресованих

Шановні керівники нашої держави!

Ми, колишні вояки УПА і члени підпільної ОУН, під час Другої світової війни в лавах УПА та ОУН боролися за Українську державу, зазнали допитів і катувань у застінках КДБ, НКВС, втратили свою молодість і здоров'я на «будовах комунізму», на сьогодні — соціально найбільш незахищені.

Закон України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні» («на», а не «в» України, адже закон було прийнято ще в 1991 р. Тут і далі. — Ред.), введений у дію 17 жовтня 1991 р., об'єктивно застарів. Його впродовж 24 років жодного разу не переглядали. На основі Закону України «Про правовий статус і вшанування борців за Незалежність України у ХХ столітті» (прийнятий ВРУ в 2015 р.) українська влада заборгувала перед ветеранами ОУН—УПА. Потребує повного перегляду Закон України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні» 1991 р. Дисонансом у цьому Законі виглядає ст. 2 про те, що частина вояків УПА — не реабілітовані. Їх у чомусь звинувачують? Нас розстрілювали при комуністичній владі без суду і слідства нелегітимні репресивні органи — польові суди, СМЕРШ, спецбівки НКВС, які діяли під виглядом повстанців,

■ ЕПІСТОЛЯРІЙ

Ні уваги, ні
соціального захистуВідкритий лист Президенту України,
Голові Верховної Ради України
та Прем'єр-міністру України

але енкавееєсвіці досі не покарані.

Учасники боротьби за Українську незалежність сьогодні — це люди похилого віку, їм по 85 років і більше, вони постійно хворіють і відходять від нас у засвіти, не дочекавшись від України ні належного соціального захисту, ні достойної пенсії. На сьогодні на Тернопіллі проживає не більше 400 осіб, реабілітованих за статтею 1. Із метою соціального захисту реабілітованих Міністерством соціальної політики у 2015 р. в Одесі, а у 2016 р. — у Комітеті ВР із питань прав людини, національних менших і міжнародних відносин були запроваджені заходи для соціального захисту борців за волю України. І у квітні 2017 р. у ВР було прийнято в першому читанні дуже скромний Закон України №1170 з ініціативи Юрія Шухевича «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні».

Але навіть і цей скромний закон депутати відклали у довгу скриньку, не спішають приймати його в цілому.

У 1997 р. західні регіони України на сесіях обласних рад ухвалили рішення визнати вояків УПА і членів підпільної ОУН учасниками боротьби за Українську державу, їхні пільги прив'язали до ст. 12 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту від 22 жовтня 1993 р. № 3551 — XII». Але наші пільги набагато скромніші від пільг вояків Червоної армії, а посвідчення діють тільки на теренах областей проживання, і соціальний захист забезпечується за рахунок місцевих бюджетів.

Тому визнання вояків УПА і членів підпільної ОУН борцями за незалежність України і надання загальнодержавних посвідчень сприятиме встановленню хоча б часткової соціальної справедливості для осіб, які в складних умовах Другої світової війни боролися за волю України. ■

Осінь у Софіївці — що може бути романтичнішим, поетичнішим за сум опалого листя на водах ставків, смутні постаті скульптур у ранкових туманах, багрянєць дикого винограду, що оповиває альтанки, золото кленів, які горюють за швидкоплинністю літа. Відвідайте Умань з її легендарним дендропарком, адже краса не залежить від погоди.

■ ПОЛІТПАРНАС

Найди — з Голодомору

Василь ВАСИЛАШКО
Київ

У селах на березі річки Корчик, до 1939 р. — кордону між Польщею та СРСР, люди з прізвищем Найда «за спогадами сліз» — із дітей-найд, знайдених у 1933 р.

З розповіді Віктора Петровича Яковчука, родом із Волині.

Скільки з нелегальних переправ
Навіть немовлят без тата й мами,
Найд, що всиротили і на пам'ять, —
Корчик в голод від смертей спасав
За Польщі вкраїнськими руками!..

Хто й на вирості у Найдах з найд
Справжнє прізвище своє міг знати,
Знати, де батьки, де рідна хата?..
Не розкаже й нині жоден сайт
І в Голодомору не спитати!..

Щоб не накликати куль застав,
Немовляті кляпа в рота кляли,
Рушником до човника в'язали,
Всяк дітей від серця відривав,
А з кордону в серце те стріляли!..

Всох малюк, мов тріска, дихав ще,
Хоч зі спухлих дух уже виходив...
Хтось тоді живий скелет знаходив...
Ріс в чужих, мов рідний, з калачем,
Дужчали новим козацьким родом!..

Із бочок, ночов, плотів щораз
Немовлят по ночах волиняни
Рятували назирці і в ранах,
Ледь живих дітей спасали, в час,
Як мільйон радянських вимирало!..

Але рано нагла зрада. Із пекельних врат
пси скажені увірвались в Божий вертоград.

Плюндрували, мордували, кров живих пили,
Звіру, птиці на поталу мертвих оддали.

(«Дума про Батурина»)

■ БЕЗ ТЕРМІНУ ДАВНОСТІ

Урок, написаний кров'ю

Понад 300 років тому світ вразила трагедія, що сталася в українському Батурині

Віталій МАМАЛАГА,
старший науковий співробітник НІКЗ
«Гетьманська столиця», м. Батурина

Наша українська історія має надзвичайно велику кількість сторінок, які просто кричать до нас, нащадків: «Пам'ятай!», «Не повтори!». І хоча загалом із підручника історії України «капає» кров, є сторінки, які навіть на цьому загальному тлі видаються особливо кривавими та трагічними. Серед них — загибель Батурина, знищеного 2 листопада (за юліанським календарем) 1708 року московськими військами під керівництвом Олександра Меншикова.

«Защищайся как знаешь»

Ланцюг драматичних подій, що призвели до знищення Батурина, почався 1700 року, коли московський цар Петро I почав «прорубувати» собі «вікно в Європу». Саме з початком його війни зі шведським королем за балтійські порти почався і невпинний відлік часу до трагічної загибелі гетьманської столиці — Батурина.

Українське козацтво мало допомагати царю в його амбітному військовому проєкті. І справді, козаки від самого початку воювали на всіх фронтах тієї війни, несли важкі втрати — без перебільшення вся Східна Європа в ті роки була вистелена козацькими кістками. Людські ресурси України катастрофічно виснажувались, але в перші роки безпосередньо українських земель війна не торкалася. Прийшла вона спочатку на західноукраїнські землі, на Волинь, у 1706 році. І лише восени 1708 року — на територію Лівобережної Гетьманщини, єдиного на той час державного утворення українців.

Весною 1707 року сталася дуже неприємна для гетьмана Мазепи і дуже показова відносно Петра I подія. На великій військовій раді, що відбулась у місті Жовква (сучасна Львівщина), постало питання дуже ймовірного вторгнення шведів та їх союзників на підконтрольні гетьману Мазепі землі. Сили Мазепи були розпорошені по всій Східній Європі і тому він попросив Петра I про допомогу, попросив хоча б 10 тисяч війська. На це цар відповів гетьману: «Не могу тебе дать и десяти человек — защищайся как знаешь». Це було цинічне порушення сюзеренно-васальних відносин. Тому що навіть у царя права виникають тільки одночасно з обов'язками, але ж і обов'язків у монарха небагато. Мабуть, єдиний загальноєвропейський обов'язок монарха — це необхідність захищати своїх підлеглих і тільки взамін цього вимагати служби та покори. В цьому ж випадку гетьман отримав пряму відмову від обов'язків із боку свого сюзерена. Можна з упевненістю стверджувати, що наведена історія надала моральне право гетьману Мазепі самостійно шукати вихід із того політичного глухого кута, в якому опинилась Українська держава. Що він і зробив, несподіваним для Петра I чином, перейшовши на бік шведського короля.

Для Мазепи наказ царя був наказом убити власну дитину

Нам сотні років розповідали, що Мазепа звернувся до шведів чи то через якісь особисті корисливі мотиви, чи то це була просто його забаганка. Насправді ж існувало до двох десятків серйозних політичних причин для такого кроку гетьмана. Мабуть, найважливішою причиною було використання Петром I тактики випаленої землі. Ще в перший рік війни Карл XII май-

Так убивали Батурина (полотно Андрія Івахненка «Різня в Батурині»).
З фондової колекції НІКЗ «Гетьманська столиця».

Сучасний Батурина: місто відродилося з попелу.

же знищив російське військо під Нарвою і після цього цілих дев'ять років, до самої Полтавської битви, цар, боячись військової вправності шведського короля, не наважується на відкрити генеральну баталію. Натомість віддає перевагу так званій «скіфській» тактиці, коли навколо шведського війська брутальним чином винищувалося абсолют-но все.

До літа 1708 року шведи витіснили Петра I з Європи, і Карл XII пішов на

Мазепи не просто «сумою продуктивних сил та виробничих відносин», вона була для нього виплеканою дитиною, яку він піднімав на ноги 21 рік. Тому для нього такий наказ царя був наказом убити власну дитину.

«Уся Україна в крові»

24 жовтня 1708 року гетьман Мазепа вирушив назустріч шведському королю, залишивши в Батурині близько 7 тисяч військових, мабуть, найбоєздат-

Тоді Меншиков підступав до Батурина з єдиною метою: виконати волю кривавого царя Петра — навчити непокірний народ згинати шию. Ціллю його була показова каральна акція, яка б навела жах на Україну.

Москву, сподіваючись завершити війну одним ударом. Але Петро I, вірний своїй тактиці, перетворив на справжню пустелю цілі райони Східної Білорусі. Наближалася зима і Карл XII, боячись голоду в своїй армії, завертає в Україну. Втім Петро I не з тих, хто зупиняється: тепер він уже Мазепі та українським козакам віддає наказ — виселяти свої сім'ї, нищити свої житла та припаси! Саме тоді, щоб хоча б спробувати вберегти економіку України від гарантованого знищення, гетьман Мазепа наважується на перехід на бік шведів.

Не буде перебільшенням сказати, що економіка Гетьманщини була для Івана

нішу на той час частину свого війська на чолі з наказним гетьманом, полковником Дмитром Чечелем. Поки гетьманом не було в Батурині, цар Петро I правляє до гетьманської столиці своєю «правою рукою» Олександра Меншикова з більш ніж двадцятитисячним корпусом.

Тоді Меншиков підступав до Батурина з єдиною метою: виконати волю кривавого царя Петра — навчити непокірний народ згинати шию. Ціллю його була показова каральна акція, яка б навела жах на Україну, змусила її відступитися від гетьмана, який шукав виходу з глухого кута, в який його країну за-

Символ розп'ятого міста: Меморіал пам'яті жертв Батуринської трагедії.
Фото з сайту uk.wikipedia.org.

гнали історичні обставини, хижі сусіди, та, врешті, дехто з дітей цієї самої землі.

Скориставшись допомогою тих, кому все одно, кому і чому служити, Меншиков виконав своє завдання. Оборонці Батурина витримали багатогдинні штурми, але зрада завадила їм вистояти. Потаємний хід до фортеці, вказаний зрадниками, став дорогою до кривавого бенкету. Меншиков безжалюдно винищив, вирубав, розстріляв і захисників Батурина, і його мирних жителів.

Відомості про знищення Батурина викликали неабияке обурення в західноєвропейських країнах. Періодична преса, яка саме в ті часи зароджувалась у Європі, є барометром того широкого збурення, яке викликали трагічні події в нашому місті серед широкого європейського загалу. Наприклад, паризькі газети «Парі Газетт» та «Летре Хісторік» вийшли із заголовками: «Уся Україна в крові», «Жінки і діти на вістрях шабель», а «Газетт де Франс» повідомляла: «... всі мешканці Батурина без огляду на вік і стать вирізани, як наказують нелюдські звичай москвинів».

Нащадки Петра I та Меншикова зупиняються тільки там, де їх зупиняють

Україна справді на достатньо довгий час упокорилась перед силою загарбника. Але вона не забула цих страшних подій. І на кожному новому витку боротьби за свою волю Україна пригадувала знищення Батурина, тому що національну пам'ять не знищити. Принаймні поки живий хоч один українець, якому мало тільки наїстися і напиться, для якого є й деякі інші життєві орієнтири, які, власне, і роблять людину людиною.

Сьогодні знову триває бій за нашу волю і знову найдостойніші, пам'ятаючи тих, хто віддав життя в попередні віки, зокрема й у Батурині, йдуть на смерть. Оманливі перемир'я на сході не мають розслабляти нас, тому що з того боку духовні нащадки Петра I та Меншикова. Вони зупиняються тільки там, де їх зупиняють.

Історія перемог зіграє душу патріота, але тільки історія поразок учить його не повторювати помилки предків. Як би це банально не звучало — а й справді, історія не вчить тільки тих, хто не хоче в неї вчитися. Загибель Батурина — це, безумовно, поразка, і поразка болюча, але для нас, сучасних, ця трагічна подія має стати перемогою: навчивши нас не ставати на коліна перед ворогом, не спускати прапор, не здавати фортець. Вивчений урок — це вже перемога!

13 листопада, в День пам'яті Батурина, завтай до міста, яке поклато себе на вівтар боротьби за Україну, схили голову в молитві за небесні тисячі, які прийняв Господь 309 років тому. ■

КНИЖКОВА ШАФА

Врятувати не
можна лишити

Непростий синтаксис роману

«Ладнати живих»

Тетяна МИЩЕНКО

Трансплантологію важко увявити сюжетною лінією художнього твору. Вона частіше стає темою медичних досліджень, юридичних колізій, етичних дискусій чи навіть скандальних розслідувань. Утім 2013 року у Франції вийшов роман, усі події якого стосуються теми донорства органів. Дія триває усього двадцять чотири години, але цього часу виявляється досить, щоб пережити і розпач, і надію, і смерть, і життя.

Для авторки — сучасної французької письменниці Маеліс де Керангаль — роман став віховим: здобув літературні відзнаки Prix Orange du Livre, Prix France Culture/Telerama, Grand prix RTL du livre у Франції та Wellcome Book Prize у Великій Британії, критики визнали його найкращим твором письменниці, а 2016 року на 73-му Венеціанському міжнародному кінофестивалі французька режисер Катель Кілевере представила зняту на його основі французько-бельгійську кінодраму.

На початку листопада роман les vivants «Ладнати живих» (український переклад Зої Борисюк) з'явиться і на книжкових полицях вітчизняних книгарень.

Події роману розгортаються навколо трагедії в родині Сімона Лембра: внаслідок автокатастрофи повний надії і сподівань юнак впадає у стан термінальної коми. Його тіло все ще живе, але мозок помер. Це стає неабияким випробуванням для батьків хлопця, і водночас дає надію тим, у чийх грудях могло б продовжити своє життя його молоде здорове серце.

Сила роману «Ладнати живих» у тому, що Маеліс де Керангаль не повчає, не закликає, не засуджує, не виправдовує чи звинувачує. Вона скрупульозно описує емоції, констатує факти, фіксує ухвалені рішення, документалізує процеси.

Письмениця так поєднує свою позицію: «Я не ставлюся до художньої літератури як до трибуни, яка дає письменнику озвучити свою активну життєву позицію. Для мене це — інструмент розповіді нам, людям, про нас самих».

Водночас авторка велике значення надає тому, що художній твір — унікальна можливість донести знання до широкого загалу. У випадку знань про трансплантологію Маеліс де Керангаль, окрім документальної точності, ще й вдається до письма у «стилі кардіограми» (як вона його називає), який змушує слова в тексті звучати у ритмі серцебиття. Для цього вона грається будовою речень і віртуозно використовує пунктуацію.

Перекладачка Зоя Борисюк зізнається, що працювати над перекладом довелося значно довше, ніж планувалося: «По-перше, часто-густо доводилося перекладати черговий пасаж кілька разів, щоб зрозуміти, про що йдеться; не полегшувало розуміння і використання численних технічних термінів. По-друге, оскільки текст перепускався через себе, і разом із батьками, які ще не оговталися від звістки про смерть сина, тебе також приголомшувала — адже його серце досі б'ється! — пропозиція дозволити «випотрошити» його тіло; інколи відчувалася потреба відкласти роботу. Драматизм ухвалення батьками рішення про трансплантацію, роздуми реципієнта про таке незвичне донорство, коли навіть не знаєш, кому дякувати за твоє врятоване життя, — це нові теми, над якими мають замислитися читачі цієї книжки і до яких ми, либонь, не дуже готові. Думаю, що читача, як і мене, вразить відпрацьованість і чіткість роботи всіх служб, пов'язаних із трансплантацією у Франції».

Ще однією важливою підтемою роману стає життя медиків, бо переважна кількість персонажів працює у сфері медицини: авторові вдається через їхні емоції, мрії, сподівання, бажання, амбіції описати їхнє ставлення до професії і, звісно ж, до теми трансплантації. Це ще один важливий суспільний зріз, адже ставлення лікарів до своєї роботи і ставлення суспільства до того, як лікарі виконують свою роботу, — тема, актуальна і дражлива для всього світу.

Отож роман — багатошаровий і непростий. Утім хай там як, але відомий підприємець і філантроп, засновник компанії Microsoft Білл Гейтс, упорядковуючи цього літа список книг, обов'язкових для прочитання, вніс до нього і «Ладнати живих» Маеліс де Керангаль. Він назвав роман «історією дослідження смутку, написаний мовою, що ближча до поезії, ніж до чого іншого», підкреслив силу символів і гру слів, а також подякував своїй дружині Мелінді, яка порекомендувала йому (поціновувачу передовсім наукової літератури) цей роман. ■

Наталія КАПУСТЯНСЬКА

Ще не встиг читач насолодитися поезією та кількома п'єсами, що ввійшли до нової збірки української письменниці Тетяни Череп-Пероганич «Осінь дорослої жінки», як в афіші столичного Театру імені Франка, у рамках XIV Міжнародного театрального фестивалю жіночих мелодрам «Марія», з'явилася вистава письменниці за мотивами першої музичної п'єси-монологу «Я — Квітка». Сама назва красномовно свідчить про те, що йдеться про американську співачку українського походження Квітку Цісік. Утім при відкритті завісу і щодо написання п'єси, і щодо створення її в театрі.

■ Тетяно, з огляду на те, що на прем'єрі вистави «Я — Квітка» не було вільних місць, на вашу думку, в чому успіх вистави?

— Та все, мабуть, спрацювало: шанувальники Квітки й актриси, яка її грала — Вікторії Васалатій, друзі мої, колеги і друзі режисера, народного артиста України Валерія Неведрова, члени журі, глядачі фестивалю. Було стільки неочікуваних особисто для мене зустрічей. Приміром, однокласницю Олену бачила вже й не пригадаю коли останній раз. Спектакль став нагодою знову зустрітися. Приїхала мама. Плаче сьогодні вже з села в телефон. «Чого плачеш?» — питаю. «То слези радості», — відповідає.

■ Чому обрали саме той момент, коли співачка вже знає про свою невиліковну хворобу і проявляє своя тугу за Україною. Загалом, чому звернулися до цієї теми?

— Навіть не знаю, чому саме цей період її життя надихнув мене на написання твору. Писала, коли і сама мала певні незначні та все ж такі проблеми зі здоров'ям. У такі хвилини якимось усе сприймається і відчувається інакше. Ну і хотілося не просто про талановиту жінку написати, а саме про талановиту українку, її справжню, щирі любов до землі пращурів — України. Розраховувала, що цю п'єсу будуть читати школярі чи інсценізувати, а разом і вчитися любити. У наших дітей сьогодні майже нема кумирів (маю на увазі патріотичне виховання). І навіть не знаю, добре це чи погано.

■ Звідки черпали інформацію про листи з України до співачки, а також про вишиті рушники?

— Про Цісік, зізнаюсь, мені стало відомо тільки тоді, коли приїхала до Києва. Якось почула її спів у записі — і завмерла від несподіванки: голос, манера виконання, все спрацювало, щоб я засіла в інтернеті надовго, аби якомога більше дізнатися про цю співачку. Потім були статті в газетах, журналах, похід до бібліотеки — звідти все: і пісні, і спогади, і рушники...

Валентина ГРИГОРЕНКО

У Києві 2 листопада презентують книжку київського колекціонера та антиквара Олександра Брея «Нескучне збирання». Ще в 1994 році її автор заснував антикварний салон і перший в Україні аукціонний дім під назвою «Антик-Центр». Два роки тому його реконструювали і відкрили сучасний простір з іменною назвою «Брей-club», він діє за принципами клубу любителів мистецтва і як виставковий центр.

Написана книжка дуже своєчасно — в епоху глобального попиту на нон-фікшн як світовий тренд (англ. non-fiction, сюжетна лінія ґрунтується винятково на реальних подіях із життя автора). Якісний

ЧАС «Т»

Яскрава і п'янка

У Києві показали виставу про американську співачку українського походження Квітку Цісік

Тетяна Череп-Пероганич на прем'єрі вистави «Я — Квітка». Фото Юрія ШЕПЕТИ.

■ У виставі використано анімацію — це для повноти вистави чи з іншою метою?

— Для мене це самої несподіванка. Я ж не була на репетиціях до прем'єри. Але це додало, на мою думку, чогось незвичайного до сюжету, осучаснило й оживило його, але ніяк не нашкодило. Думаю, це задум пана Валерія. Незвичайно щира, цікава особистість. І теж залюблений у творчість Цісік.

■ Чи змогла акторка театру Вікторія Васалатій сповна розкрити образ Квітки Цісік у цей момент її життя, як вважаєте?

— Мені здалося, що вони навіть схожі зовні. Арт-консультат моноспектаклю, засновник, продюсер україно-американського благодійного проекту «Незабутня Квітка» — Алекс Гутмакер (США), знав Квітку Цісік — він дуже гарно відгукнувся про цю музичну притчу. Значить, Вікторії багато чого вдалося. А коли й не все, то це ж тільки початок — є час на доопрацювання чи вдосконалення, якщо їм із режисером видається чогось замало. Мені і моїм рідним сподобалося все безмірно. Особливо присутність у спектаклі чоловіка Квітки Едді, роль якого виконав відомий рок-музикант Юрій Кондратюк. До речі, це вже теж не мій задум.

■ Чи всі звучать пісні, які згаду-

ються в п'єсі-монолозі? Яка ваша улюблена пісня?

— Так, пісні майже всі звучать. Моя улюблена — «Колискова». Але чи не найбільше вразило виконання пісні «Журавлі», яку виконали вдвох Квітка Цісік (запис) та Вікторія Васалатій.

■ У п'єсі голос Квітки Цісік ви порівняли — немов «маками цвіте». Чому саме з цими квітами?

— Маки — це не символ чогось у даному випадку. Це колір — яскравий, це рослина — п'янка. Голос Квітки п'яний, сама вона — яскрава виконавиця. Тому і виникла така асоціація.

■ Іноді здається, що деякі рядки п'єси-монологу перегукуються з віршованими п'єсами Лесі Українки. Чи не так?

— Я люблю окремі твори Лесі Українки, ціную її величезний внесок у розвиток української літератури, але не є аж занадто великою її прихильницею. Тому, мені порівняння таке приємне, але хочеться, щоб моя п'єса про Квітку була своєрідною і тим цікавою для широкого кола читачів. Що ж до вистави, то мені було приємно почути від українського актора, режисера, народного артиста України Валерія Неведрова, що він довго шукав твір про Квітку, який би захотілося поставити саме на сцені. І знайшов. ■

ПРЕЗЕНТАЦІЯ

Нескучний антиквар

Понад чотири сотні робіт із колекції Олександра Брея — у новій книжці

читабельний нон-фікшн на основі українського світу мистецтва — взагалі велика рідкість як на вітчизняному арт-ринку так і в нашому книговидавництві.

Окрім ненудної, по-суті біографічної розповіді, читач матиме понад 400 ілюстрацій і репродукцій картин із приватної колекції автора. А кияни ще й матимуть змогу з 3 листопада у «Брей-club» на столичному Андріївському узвозі відвідати художню виставку. ■

Колекціонер Олександр Брей. Фото з власного архіву.

Костянтин РОДИК

■ КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО

Футурологи та слідопити

Постання української військової прози

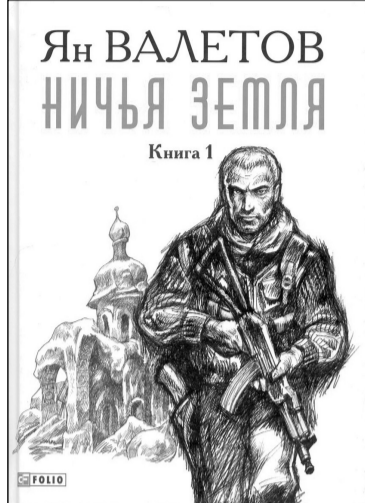
На початку 2008-го в Росії вийшла книжка дніпропетровського автора Яна Валетова «Нічия земля», де сюжетом було таке: терористи з КГБ-ФСБ висаджують у повітря дамбу Київського водосховища; гігантська хвиля прокочується річищем Дніпра, обіч якого утворюється 200-кілометрова мертва зона; зацілілі Луганська і Донецька області проголошують Східну республіку під протекторатом Росії. Тоді ще це була фантастика. Але настільки яскраво-приголомшлива, що найбільший пострадянський конвент фантастів «Інтерпрескон» в обхід явних на тоді фаворитів — киян Марини та Сергія Дяченків і москвича Дмитрія Бикова — віддав Гран-прі практично не відомому авторові.

«Нічия земля» — перша книжка однойменної тетралогії, яку цього року перевидало харківське «Фоліо». Схоже, саме з неї починається українська «воєнна проза» XXI сторіччя. Хоч сюжет і не містить регулярних бойових дій, повсякчас трапляються вогневі зіткнення, що вельми нагадують перші збройні сутички добровольців і сепаратистів у нинішньому Донбасі. Колишнє Дике Поле в романних декораціях повертається до своїх первнів, розсіпається на анклав мародерів і січі новітніх запорожців. «Привычно пахло смертю. Это был аромат времени. Самый стойкий запах в коллекции запахов последних лет». І, ніби спогад про майбутнє, — епізод з акцією російського правителя, котра тоді ще в реальному житті не відбулася: «Залил кровью Грузию».

Нова війна довго обходила Україну, але ж повсякчас нагадувала про своє існування: то на Кавказі, то, вважай, за парканом, у Придністров'ї. І «рука Москви» диригувала всюди цілком відверто. Це аж тепер чорним по білому головний держаналітик Володимир Горбулін значить: «Для України воєнна загроза з боку Росії не зникне ніколи» (Світова гібридна війна: український фронт. — Х.: Фоліо, 2017). Можна зрозуміти багаторічне публічне мовчання штатних прогнозістів. Але чому мовчали письменники?

Ну, так — окремі чеченські епізоди траплялися у Леоніда Кононовича, Василя Шкляра та Андрія Куркова. Але то були радше такі собі ознаки кругого магізму їхніх персонажів. Принаймні воєнний досвід новітніх українських «інтернаціоналістів» ніяк не накладався на вітчизняні сценарії. Осмислення того, що «воєнна загроза зі сходу існуватиме у тривалій історичній перспективі» («Світова гібридна війна...»), було цілком можливе на теренах альтернативної історії. Але Василь Кожелянко звернув із цієї жанрової дороги на веселий путівець анекдоту.

Єдиним літератором, що серйозно поставився до російської загрози і досвіду пострадянських збройних конфліктів, став Дмитро Корчинський. Наприкінці 1990-х вийшло кілька його книжок, де автора представлено саме так: «Літератор». Одна з тих книжок мала назву «Філософія смуту», а в іншій

він розтлумачив своє бачення подібного письма: «Філософія перебуває між системами — це розумове прикордоння» (Війна у натовпі. — К.: Амадей, 1999). Тобто, це є література в тому ж сенсі, що і «Маніфест» Маркса-Енгельса. І так само, як їхній витвір, есеї Корчинського перетворилися на привид, котрий заблукав поміж нечитаючої публіки.

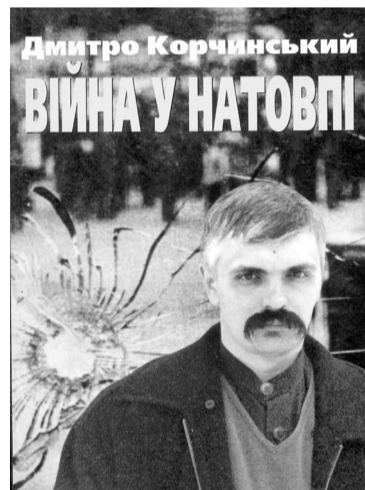
«Книжки — це міни, підкладені під майбутні покоління», — значить Д.Корчинський. Уточню: вибухонебезпечними є книжки непрочитані. Уже п'ятнадцять років тому можна було замислитися над феноменом неминучої, як тепер видно, гібридної війни: «В політичному терорі і мафіозних сутичках визріває стратегія майбутніх воєн... Перспективні війни будуть інтенсивними терористичними кампаніями, що провадитимуться обмеженими силами й засобами... Бойові дії в процесі локальних конфліктів не мають на меті досягнення якихось результатів власне військовим шляхом. Ця озброєна демонстрація розрахована, як і терористичний акт, на досягнення психологічного ефекту... Терор як засіб пропаганди» (Дмитро Корчинський. Авторитарна альтернатива. Посібник з сучасної політології та геополітики. — К.: б/н, 1998).

Але — не прочитали. Бо, зітхає автор, «узагалювати досвід війни в Чечні — заняття невдячне. Якщо я сунуся із тим, що зібрав, у поважні військові установи, мене вважатимуть ідіотом. Людей, які там сидять, та їхню систему воєнної освіти рятує лише те, що воювати їм самим не доводиться». Відтак, висвітлюється відповідь на запитання, хто винний у двох найбільшчих поразках: Крим та Іловайськ. Винні державці, що нехтували книжковим знанням. Ну і, звичайно, двадцятирічна політика стабілізації масового невігластва, що відучила електорат ставити непотіткою письменників не знайшлося. «Бути радикалом, значить, розуміти сенс речей», — давно занотував Д.Корчинський.

Радикалів серед українських письменників не знайшлося. Окрім Євгена Пашковського, котрий також не зміг докричатися до читача, попереджаючи:

«Якщо забути монголів, московитів, комуністів, чорноблизм, всі ті пошесті, які ми випробували на собі, щоб здобути для Заходу вакцину... — смерть стане живою, як усі ми, велика туга з біблійних плотів підніметься вище горла» (Щоденний жезл. — К.: Генеза, 1999). Та після цього геніального тексту він уже не публікував нічого нового; Пашковський, як і Корчинський, лишився наодинці з «примарою ніким не прочитаної сторінки».

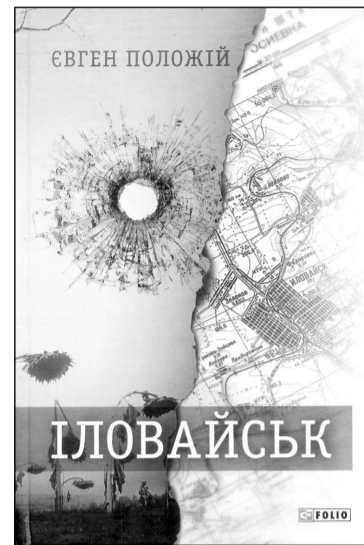
У «Війні в натовпі», яку Д.Корчинський означив жанрово як «милітарний дзен», є дивний, на перший погляд, рефрен: «Минулого не буде». Тобто, досвід не накладається на перспективу геометрично точно; з нього навсібіч стирчать дрібниці, що заважають скласти директивний пазл; і в тих дрібницях хо-

вається диявол, що нашіптує: не зважай на історію. Тому, либонь, пізнішого Шкляревого «Чорного ворона» (2009) сприйняли винятково за «історичну прозу», хоч годилося б прочитати роман як посібник з протидії російській гібридній агресії.

«Минулого не буде» — це і присуд усій радянській воєнній прозі, включно з Афганською війною. Хіба, може, Василь Слапчук здобувся вижити зі старої парадигми «Книгою забуття» (К.: Ярославів Вал, 2013) — але й сам автор не певен того: «Цей роман, як дорога з нізвідки в нікуди». Твір радше має паціфістський характер (що й не дивно, адже то була суто імпералістична авантюра Кремля). Але дещо з тої книжки «раптом» стало україноактуальним 2014 року: прогностика недобрих повоєнних соціо-психологічних зсувів. «Я збираюся показати, яким смертельним може бути лише один дотик до війни... Війна триває і триватиме, доки залишатиметься в цьому світі бодай один із тих, хто з неї повернувся, думаючи, що позбувся її... назавжди ставши її трофеєм». «Я весь набальзамований воїною», — писав раніше український вегетаріанець Другої світової (Іон Деген. Записки гвардії лейтенанта. — К.: Радуга, 2010).

Хоч як прикро, «Книгу забуття» теж можна зарахувати до непрочитаних. Бо там — за понад рік до фатальних подій — доведено неминучість московсь-

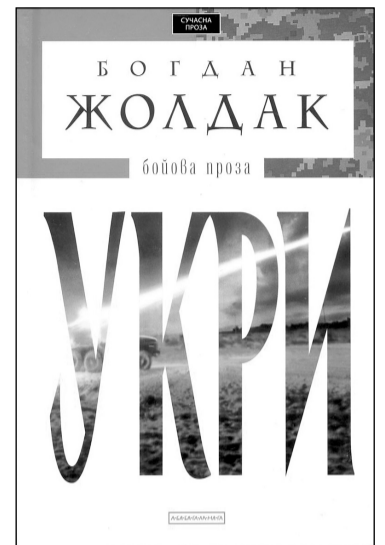

кої агресії, яку прикликали в Україну російські інтелектуали («усі ці Булгакови та Трубєцькі... З такими філософами... війна обов'язково була би»). А в Україні — як було проголошено 2003-го Рік російської культури, так і тривав він до Майдану.

Отже, наші прозаїки не були готові писати про війну. Шоканий 2014-й випав з історії письменства. 2015-го почала з'являтися перша воєнна проза. Належала вона письменникам, що й далі активно працювали в журналістиці (чи справді війну можна адекватно побачити або очима учасника, або репортера?)

Книжка Євгена Положія «Іловайськ: розповіді про справжніх людей» (Х.: Фоліо) — улягає всім канонам художнього репортажу. Тут і відтворення донбаського фольклору («Усіх, кому за шістдесят, ви розстріляете, — абсолютно серйозно розповідає про наші плани мила бабуся в білій хустинці. — А тих, кому за п'ятдесят, заберете в трудові табори Коломойського»), і суто публіцистичний висновок з того («вони ж не люди, вони — телеглядачі»). Й ніби уламки портретних замальовок («коли йшов на війну, меблі і всі речі з квартири роздав друзям, спалив свій старий одяг. Він не бачив сенсу в своєму поверненні») та нотатки з почутого («жити можна. А з мінометами — ні, жити не можна. Лікарі не дозволяють»). Ба навіть суто газетна дидактика («якби таких солдатів — відважних у бою і скромних у побуті, які не вживають алкоголю і точно виконують накази командирів, в українській армії служило хоча б половина, то війна б уже давно закінчилася перемогою»). Спостережливий критик Ярослав Поліщук назвав це «приватними розслідуваннями... літературою першого наблуження» (Реактивність літератури. — К.: Академвидав, 2016).

Та попри всі ті журналістські родимки, «Іловайськ» — професійна проза. Текст зіткнуто з оповідань-епізодів, спочатку ніби окремих, але згодом розумієш: просто одні й ті самі події побачені різними персонажами у неординарних ракурсах. Й наприкінці книжка справді «збиралася, як ртуть». Вуличні бої, госпітальні «паузи»

між ними, пригоди у ворожому тилу — усе мовби у зоні Стругацьких-Тарковського, де «мобільний зв'язок із іншою планетою в другій половині дня став нестійким». Оповідачі схожі на сталкерів або слідопитів Фенімора Купера («потрібно бути обережним, звертати увагу на дрібниці — за десять хвилин до обстрілу дорога завжди порожня, не видно жодної місцеві машини»). Оціночних суджень майже немає, а ті, що трапляються — абстрактно-фаталістичні: «У перший день штурму в батальйоні загинуло троє. Вони загинули не тому, що погано підготувалися до сутички, не виконали наказу або були бязузами, просто кулі та осколки потрапили саме в них».

Схожа за структурою і книжка Богдана Жолдака «Укрів» (К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА) — теж низка фронтових історій, оповіданих персонажами одних розділів про героїв інших частин книжки, що зрештою перетворює текст на єдиний твір романного формату. Атмосфера також нагадує «Сталкера» — але, мабуть, будь-який театр воєнних дій схожий на ті гнітючо-містичні ландшафти. Включно з відчуттям, ніби все це навкруги було вічно: Б.Жолдаку дуже добре вдалася така біблійна інтонація — може, через усвідомлення історичної нескінченності протистояння українців та росіян, що лише тепер перейшло у гарячу фазу?

Ну і, звісно, літературною принадою «Укрів» є Жолдаків гумор — не той розбишацький, як у його «мирних» книжках, а хоч і притлумлений, проте упізнаваний, як-от: «Порівнюючи нове браконьєрське життя з тим, колишнім, довоєнним, яке тривало в заповідниках, спеціальних зонах для начальства, він картає себе, що ще тоді міг настріляти пурицька, якби в ті далекі часи спливла така думочка в голову, — можливо, тепер би й АТО не було? А чого — десяток-другий ліквідував, то, може, й історія повернулася б у інший бік».

Так два роки тому розпочалася історія української воєнної прози. ■

Редактор сторінок
Костянтин Родик
rodyk@meta.ua

РЕЦЕПТИ

Тарілочка у формі чобітка

Топ-5 найсмачніших італійських паст

Тетяна ЗІНЧЕНКО

Мої племінниці чаклюють на кухні — готують пасту, а не просто відварюють макарони. Я трохи побоююся робити те, що досі не готувала, особливо коли страва піде «на люди». Дівчата почувуються натхненно і вільно, ще й жартують: нічого нема тут складного, як це так — тітка Таня знає стільки рецептів, а цього не знає. По ходу розказують про різні пасти і про те, які вони зміни при приготуванні вносять, якщо чогось з інгредієнтів немає чи якогось інгредієнта хочуть додати більше. І переконують, що це «ну так смачно, що капець!»

Це добре, що молоді подобається відкривати нові кулінарні світи, що вони вільні при цьому і що хочуть знати багато і намагаються пробувати щось нове. А головне — що задоволені результатами своєї роботи, своїх пошуків, наразі кулінарних.

Пастами люблять смакувати діти.

Бекон і пармезан

Молоді, звичайно, дорогу! Але ніхто на кухні не має пасти задніх. Можу сказати тепер із певністю, що паста в різних варіаціях — дуже смачна страва. Її дуже вітають гості і що, як і говорили дівчата, готується вона справді нескладно. Таки не святі горщики ліплять. Отож «ліптимемо» пасти.

Італійці за основу пасти беруть макаронні вироби на пшеничному борошні та воді. Можна легко приготувати свої такі макарони, а можна купити — буде більше часу для чаклування над соусом.

Паста Карбонара. Цю страву знають і люблять усі. Напевне, і готували не раз. Якщо ж не готували, візьміть 300 г спагеті, по 100 г бекона і пармезану (це — якщо гуляти, то гуляти; можна брати і менше), червону цибулину, 4 яєчні жовтки, 20 г вершкового масла і 4 ложки жирних вершків, 3 зубці часнику, зелень петрушки, сіль і чорний перець за смаком.

Відварити спагеті до стану «аль денте» (варто запам'ятати це визначення у кулінарії — це коли готувати до стану не розвареності, а легкої твердості, трохи не до-

варювати. В овочах і фруктах при цьому зберігаються вітаміни, а макарони зберігають свою форму). На пательні на вершковому маслі обсмажити до зарум'янення подрібнені часник, цибулю і бекон. Окремо збити яєчні жовтки з вершками і тертим пармезаном. Посолити і поперчити за смаком. До цибулі з беконом перекинути готові спагеті, влити суміш жовтків, вершків і пармезану, перемішати. Подавати відразу, присипавши зверху пармезаном, подрібненою петрушкою і перцем.

Яловичина і болгарський перець

Пасту Болоньезе вирізняє чудовий м'ясний соус для пасти, який «випросяк» в Болоньї. Зазвичай його готують зі свіжими тальятеле і зеленою лазаньєю. Але смакує і з макаронами або іншими видами пасти. До його класичного рецепту входять яловичина, панчетта, цибуля, морква, селера, томатна паста, м'ясний бульйон, червоне вино і (необов'язково) молоко або вершки. Варіації, звичайно, є, соуси люблять і власну «родзинку».

Отож на 300 г спагеті візьмемо 500 г

фаршу, 200 г томатної пасти, 50 г тертого пармезану, цибулину, 2 шт. болгарського перцю, 3 зубчики часнику, оливкову олію (її люблять брати багато, але це — справа смаку, так само, як і базилік, орегано, петрушка, сіль і перець).

Насамперед потрібно обсмажити на оливковій олії дрібно нарізані цибулю і часник. Потім додати фарш і смажити, помішуючи, приблизно 10 хвилин. Влити вино, перемішати з фаршем і тушкувати, поки не випарується спирт. Додати болгарський перець, порізаний кубиками, і томатну пасту, посолити, поперчити, заправити спеціями і тушкувати ще приблизно 15 хвилин. Поки готується соус, відварити спагеті. Соус змішати зі спагеті, додати пармезан і подрібнену зелень.

Вершковий песто

Дуже смачний соус, варто спробувати обов'язково.

На наші 300 макаронів потрібно буде по 4 столові ложки жирних вершків та оливкової олії, 2 столові ложки масла, 3 столові ложки кедрових горішків, 2 помідори, пучок базиліку, 2 зубчики часнику,

100 г тертого пармезану, сіль і перець за смаком.

У блендері подрібнити базилік, часник, кедрові горіхи, тертий пармезан, посолити і поперчити. Потім частинками влити оливкову олію, перемішати.

Окремо нагріти вершки, додати вершкове масло, розтопити. У каструлю додати соус і перемішати.

Спагеті відварити в підсоленій воді й змішати з соусом песто. Додати нарізані кубиками помідори (за бажанням) і петрушку, старанно перемішати і подавати.

Паста з креветками і вином

Така паста, без сумніву, також обіцяє смачні враження.

На нашу «мірку» — 300 г спагеті (або інших макаронних виробів) потрібно буде 300 г креветок, склянка сухого білого вина, 300 г нарізаних кубиками помідорів, 2 столові ложки вершкового масла, 3 столові ложки оливкової олії, 2 зубчики часнику, сіль, перець і приправа для морепродуктів.

На оливковій олії обсмажити подрібнений часник, додати помідори, влити вино і тушкувати. Посолити і поперчити. Відварити спагеті, злити воду і присмачити маслом. Креветки також злегка обсмажити на оливковій олії, додати інші спеції для морепродуктів і змішати із соусом. Викласти пасту на тарілку, полити соусом і подавати.

Червоно-зелений соус із броколі

Спагеті з червоним вином і броколі пробували?

До 300 г спагеті треба буде ще склянку червоного сухого вина, півкілограма броколі, чайна ложка цукру, 3 зубчики часнику, 100 г тертого сиру пармезан, 4 столові ложки оливкової олії, дрібка перцю чілі, сіль і чорний перець за смаком.

Броколі розділити на суцвіття і бланшувати в підсоленому окропі, вийняти. Відварити спагеті до напівготовності. Окремо закип'ятити червоне вино з цукром, покласти в нього спагеті й варити на повільному вогні пару хвилин, щоб випарувалася рідина. Розігріти на пательні оливкову олію, покласти подрібнений часник і червоний перець, злегка обсмажити. Додати броколі, сіль, чорний перець, помішати і тримати на вогні ще хвилину. Викласти спагеті на сковорідку з броколі і готувати ще трохи, поки все вино не випарується. До столу подавати, присипавши сиром. ■

Тетяна ЗІНЧЕНКО

Ірина Гудима народилася в Тернополі. Зараз у неї — цікавий кулінарний блог, багато його читачів і бажаючих навчитися куховарити.

«Любов до кулінарії в мене з'явилася зовсім не відразу, — пише кулінарна майстриня. — Жила я собі спокійно у своєму рідному Тернополі, закінчила факультет іноземних мов, поїхала з головою в науку і працювала викладачем англійської мови в педуніверситеті. Про те, щоб щось готувати, навіть не думала, і всі мої кулінарні шедеври зводились до картопляного пюре і чаю. Але життя таке непередбачуване, і це прекрасно! Ніколи не знаєш, який сюрприз тебе чекає. Моїм неочікуваним сюрпризом було випадкове знайомство з італійцем Роберто. Після одруження переїхала я до Риму і... не знала, чим мені зайнятись, поки чоловік на роботі.

Італійці, мушу сказати, великі гурме і чудесні кулінари. Деякі чоловіки тут готують навіть краще за жінок! Чи то італійська пристрасть до їжі (яка тут просто-таки витає в повітрі), чи бажання приємно вразити чоловіка чимось смаченьким відкрили в мені прихованого кулінара. Я, несподівано для самої себе, почала з ентузіазмом готувати. А чоловік мені завжди подає якісь

ВЛАСНИЙ ДОСВІД

Запечена довершеність

Коли дегустатор — справжній італієць

цікаві ідеї. Згодом мою особисту команду дегустаторів поповнив наш синочок Алессіо (дегустатор він дууже вибагливий). Оскільки сім'я в нас інтернаціональна, готуємо ми і українські, й італійські страви. А ще дуже любимо відкривати для себе смаки і страви інших країн».

Пані Ірина пропонує покроковий рецепт **Пасти аль форно** (Pastaalforno) — італійської запіканки з макаронів.

«За 10 років життя в Італії паста мені вже давно стала рідною. Колись я ніяк не могла зрозуміти, як то можна їсти те тісто щодня, але згодом, відкривши для себе незчисленну кількість способів його приготування, зрозуміла пристрасть італійців до макаронів, — каже вона. — Сьогодні поділюсь одним зі своїх улюблених рецептів — паста аль форно (або ж запіканка з макаронів по-італійськи).

Обожнювати страви, які можна приготувати заздалегідь і у великій порції. Потім їх досить лише розігріти — дуже зручно, якщо готуєте обід для гостей. Готувати цю страву мене навчи-

ла тітка мого чоловіка (та сама тітка Джакоміна, у якої я вчилася готувати лазанью). Не буду описувати смак цієї запіканки, скажу лише, що вона чудесна — ніжна й ситна водночас. А на наступний день стає ще смачнішою».

Потрібно: 300 г макаронів, 3 варені яйця, 200 г тертого сиру (голландського або іншого, на ваш смак).

Для рагу: 250 г фаршу (в мене свинина), 500 г томатного соусу, невелика морква, невелика цибулина, селера (за бажанням).

Для соусу Бешамель: 500 мл молока, дрібка мускатного горіху, сіль, 2 ст. л. масла (не топленого), 1 ст. л. (з чубком) борошна.

Зваріть соус Бешамель: просто покладіть разом усі інгредієнти (молоко, масло, мускатний горіх, сіль і борошно).

Варіть на середньому вогні (постійно помішуючи) до загустіння. Готовий соус накрийте харчовою плівкою або кришкою, щоб він не застиг некрасиво на поверхні.

Приготуйте рагу: в олії під-

Ірина Гудима.

Фото з власного архіву.

смажте подрібнену моркву, цибулю і селеру (я використовую заморожену суміш — для зручності й економії часу нарізаю велику порцію цих овочів і заморожую в морозилці, а потім підсмажую при потребі без розморожування).

Додайте до готової засмажки фарш.

Коли фарш буде напівготовий, додайте томатний соус, посоліть, поперчіть і покладіть дрібку цукру (щоб перебрати кислоту помідорів). Тушкуйте на середньому вогні до готовності фаршу.

Відваріть макарони і перемішайте їх з рагу. Сюди ж додайте половину тертого сиру і соус Бешамель.

Перекладіть макарони у змащену олією форму для запікання.

Поверх викладіть варені яйця (порізані скибочками).

Посипте рештою тертого сиру.

Запікайте в духовці при 180 градусів приблизно 25 хвилин.

Отож Buonappetito! Смачного! ■

«У ПФЛ провели велику роботу з пошуку причин кризи, аналізу європейського досвіду та формування структури змагань, яка дозволить досягти цілей шляхом еволюційних змін, без руйнування сучасної системи професіонального та аматорського футболу».

Григорій ХАТА

Сильним. Якісним. Стабільним. Таким хочуть бачити вітчизняний футбол його керівники. Натомість, як твердить Професіональна футбольна ліга, маємо у вітчизняному футболі структурну кризу. Так, за останні 4 сезони жоден із турнірів всеукраїнського професіонального або аматорського рівня не проводився за стабільною системою, адже формат змагань клуби встановлюють самостійно, шляхом голосування, позбавляючи таким чином турніри прогнозованості та привабливості. Іншою ж проблемою, що підриває основи стабільності системи, є відсутність чітко окреслених правил атестації клубів. Як свідчать у ПФЛ, часто-густо статус професіональних клубів отримують не підготовлені для цього колективи. Згідно зі статистикою ліги, з 42 команд-новачків, які ввійшли до змагань ПФЛ, починаючи з сезону 2010/2011 років, 16 колективів припинили або переривали свої виступи в чемпіонатах першої-другої ліг. Із інформацією, котра стосується головних больових точок українського футболу, можна ознайомитися в презентації, котру керівництво ПФЛ розіслало клубам, представляючи проект реформи системи змагань із футболу під назвою: «Український футбол. Сильний. Якісний. Стабільний».

В ім'я справедливості

Варто нагадати, що чи не найбільш обурливим для футбольної спільноти проявом розбалансованості системи стало рішення ФФУ не допускати минулого літа до участі в прем'єр-лізі чернігівську «Десну», котра в чесній спортивній боротьбі виборола право вперше у своїй історії зіграти в елітному дивізіоні вітчизняного футболу.

«Із «Десною» вчинили несправедливо, коли всупереч спортивному результату, на догоду олігархічним групам, чернігівський клуб не пустили до еліти», — так прокоментував гучний міжсезонний скандал новий власник «деснянців» Володимир Левін. Намагаючись пояснити громадськості причину такого рішення, федерація, серед іншого, акцентувала увагу на непрозорій фінансовій діяльності чернігівського клубу, виказуючи, зокрема, й персональні претензії до колишнього президента ФК «Десна» Олексія Чеботарьова. У силу вимушених обставин опинившись за межами України, пан Чеботарьов був змушений скласти з себе повноваження керівника клубу, передавши його під крило іншого підприємця та водночас політика — депутата Київської міської ради VIII скликання Володимира Левіна. «Вважаю справою честі встановити справедливість стосовно «Десни», котра неодмінно грає у прем'єр-лізі», — підкреслив новий президент «деснянців».

Загалом після 19 турів, зіграних у Першій лізі, «Десна» посідає в турнірній таблиці третє місце, котре, згідно з новим регламентом, дозволить його володарю (так само, як і другій команді турніру) наприкінці сезону зіграти два матчі перехідного «плей-оф» із представником УПЛ.

Власне, цю ініціативу, запропоновану федерацією для нинішнього футбольного сезону, керівники ПФЛ хочуть бачити й у подальшому. Утім для початку пропонують усім дійовим особам українського футболу, котрі є в «одному човні», консолідувати свої позиції, аби «подолати структурну кризу та повернути український футбол на передові позиції в Європі». На їхню думку, українському футболу потрібна збалансована система змагань, об'єднані суб'єкти футболу (під парасолькою централізації комерційних прав), пріоритет спортивного принципу при переходах між лігами.

Еволюційні кроки

Коли влітку, на позачерговому конгресі ФФУ анонсували старт футбольної реформи, начебто всерйоз казали про можливе об'єднання елітної та Першої ліг в одне професійне товариство. Натомість у презентованому ПФЛ «проекті майбутнього» жодного слова про будь-яке злиття «еліт» не йдеться. Навпаки, у господарстві, котре очолює Сергій Макаров, пропонують створити додатковий футбольний суб'єкт, що носитиме назву «напівпрофесійна ліга» й служитиме містком між аматорським та професіональним футболем.

Загалом, прагнучи зробити український футбол сильним, якісним та стабільним, вітчизняні футбольні функціонери підготували ряд пропозицій. Аби позиції українського футболу виглядали сильно, у ПФЛ пропонують внести до статутних та регламентних документів положення про безумовну передачу визначеної частини комерційних прав від ФФУ та клубів до організаторів змагань (тобто ліг). Запровадження централізованого маркетингу та перехід до комерційної моделі існування дозволить лігам вести самоокупний «стиль життя», клубам отримувати призові за участь у змаганнях, а ФФУ — окреслений відсоток від реалізації комерційних прав.

Для підвищення якості «гри мільйонів» в Україні пропонується переглянути принципи роботи атестаційних органів: аби ті проявляли «більшу рішучість у прийнятті рішень щодо відмови у видачі атестатів клубам, які не відповідають встановленим критеріям». При цьому співробітники атестаційного органу та члени комітету ФФУ з атестації мають отримати «посилений захист від можливих корупційних проявів».

Водночас для боротьби з корупцією та телефонним правом реформатори пропонують розробити механізми, які унеможливають видачу атестатів клубам, що не виконали головні критерії, включаючи спортивний принцип. Поява ж напівпрофесіональної ліги, котру, до слова, хочуть називати «Національна футбольна ліга», надасть змогу залучити до участі в одному турнірі клуби, як з професіональним так і аматорським статусом. До того ж атестацію проходитимуть лише ті клуби, котрі матимуть бажання підвищуватися у класі.

■ ФУТБОЛ

Курсом — чітким та зрозумілим

У ПФЛ не готові до революційного процесу реформування вітчизняного футболу й пропонують рухатися шляхом еволюції

Футболісти відродженого після банкрутства столичного «Арсеналу» стрімко рухаються у напрямі свого повернення до еліти вітчизняного футболу.

Фото з сайту www.arsenal-kyiv.com.

■ ТАБЛО

Перша ліга. 19-й тур. «Гірник-Спорт» — «Рух» — 0:4, «Балкани» — «Волинь» — 4:0, «Черкаський Дніпро» — «Оболонь-Бровар» — 0:2, «Нафтовик» — «Кремень» — 1:2, «Суми» — «Колос» — 0:2, «Авангард» — «Геліос» — 1:1, «Арсенал» — «Миколаїв» — 3:0, «Десна» — «Полтава» — 1:2.

Турнірна таблиця:

	І	В	Н	П	М	О
1. «Арсенал»	19	15	4	0	38-10	49
2. «Полтава»	19	14	2	3	32-12	44
3. «Десна»	19	11	4	4	35-11	37
4. «Геліос»	19	11	4	4	25-14	37
5. «Інгулець»	19	10	6	3	25-11	36
6. «Колос»	19	11	2	6	24-16	35
7. «Авангард»	19	9	4	6	25-23	31
8. «Балкани»	19	6	7	6	19-17	25
9. «Гірник-Спорт»	19	8	1	10	13-24	25
10. «Оболонь-Бровар»	19	6	5	8	13-17	23
11. «Рух»	19	5	6	8	18-19	21
12. «Миколаїв»	19	5	5	9	23-34	20
13. «Жемчужина»	18	5	3	10	22-33	18
14. «Кремень»	19	5	3	11	15-31	18
15. «Нафтовик»	20	3	8	9	13-22	17
16. «Суми»	19	4	3	12	14-29	15
17. «Волинь»	19	4	3	12	13-28	15
18. «Черкаський Дніпро»	19	3	2	14	13-29	11

Бомбардири: Акименко («Інгулець») — 13, Батальський («Арсенал») — 10. ■

раїнського футболу, форматів змагань та процедури обміну між лігами на всіх рівнях.

Як видно, у Професіональній футбольній лізі не готові до революційних змін, озвучених улітку першими особами ФФУ, після котрих (можливого злиття вищої та першої ліг), існування ПФЛ опиниться під питанням. «Реформа — це не обов'язково революція. Виклики, котрі стоять перед нашим футболем, потребують солідарного та зваженого рішення, комплексного підходу та орієнтації на довгострокову перспективу. І для того, аби досягти поставлених цілей, ми пропонуємо еволюційний шлях, без руйнування сучасної системи професіонального та аматорського футболу», — наголосує президент ПФЛ Сергій Макаров. ■

■ ХРОНІКА

Футбол

Чемпіонат України. Прем'єр-ліга. Заключний матч 14-го туру. «Чорноморець» — «Маріуполь» — 0:0.

Кубок України. Жеребкування 1/4 фіналу. «Ворскла» — «Маріуполь», «Львів» — «Дніпро-1», «Десна» — «Динамо», «Шахтар» — «Верес». Проведення матчів заплановано на 29 листопада. ■

Коли ж ідеться про повернення українському футболу стабільності, тут насамперед наголошується на потребі в простому та зрозумілому форматі всіх турнірів, для чого пропонується «зафіксувати» на кілька (три-чотири) сезонів регламент змагань. У ПФЛ кажуть, що будь-який турнір, незалежно від рівня, повинен проходити за систе-

мою «осінь-весна» в два кола та мати 14-18 команд. Проведення ж етапів «плей-оф» дозволить розширити зони обміну між лігами, підвищити зацікавленість команд, інтерес глядачів та зменшити корупційну складову. А управління системою змагань потрібно централізувати, розробивши для цього окремий регламент — з описом усієї піраміди ук-

СТРИЛИ АМУРА

Міняю квартиру

Ріанна збирається переїхати до арабського мільярдера

Аліса КВАЧ

Кохання не любить відстаней, особливо, якщо стосунки тільки зароджуються. Схоже, так вирішила американська поп-зірка Ріанна, яка вирішила з'їхати з розкішного пентхауса на Манхеттені, який вона протягом останніх чотирьох років орендувала за 39 тисяч доларів на місяць. Річ у тім, що останнім часом її все частіше почали бачити в компанії мільярдера із Саудівської Аравії Хассана Джаміля.

Чутки про їхній роман з'явилися ще влітку нинішнього року — тоді світ облетіли фотографії Ріанни та Хассана, які прогулювалися вулицями Ібіци і цілувалися в басейні. А днями репортери підловили парочку в Бостоні: закохани влаштували романтичну вечерю в ресторані у готелі Boston Park Plaza. Тож повідомлення про те, що співачка з'їжджає з квартири було сприйнято однозначно: Джаміль запропонував коханій жити разом. Тепер усі гада-

ють, де оселиться парочка: в одному з будинків Джаміля чи переїде у власний особняк в Західному Голлівуді.

А власник пентхауса, фотограф Антуан Вьорглю, вирішив заробити, доки є можливість. До Ріанни він здавав елітну житлову площу Кіту Річардсу і дочкам Патті Хансен. Але знайти таких можливих клієнтів не так просто, тож Вьорглю виставив пентхаус на продаж за 17 мільйонів доларів, сподіваючись, що шанувальники співачки спокуються на можливість пожити «як Ріанна». Як то кажуть, бізнес є бізнес. ■

ОТАКО!

Гості з космосу

Арізонський фермер продає своє ранчо через нашестя прибульців

Ната НЕТУДИХАТА

Хто з нас не мріяв хоч би раз у житті побачити живого іншопланетянина, встановити з ним, так би мовити, міжгалактичний контакт. А от 58-річний американський фермер Джон Едмондс, поки що власник ранчо «Зоряний пил» у штаті Арізона, заявив, що його прибульці просто замучили, а тому виставив своє ранчо на продаж за 5 мільйонів доларів.

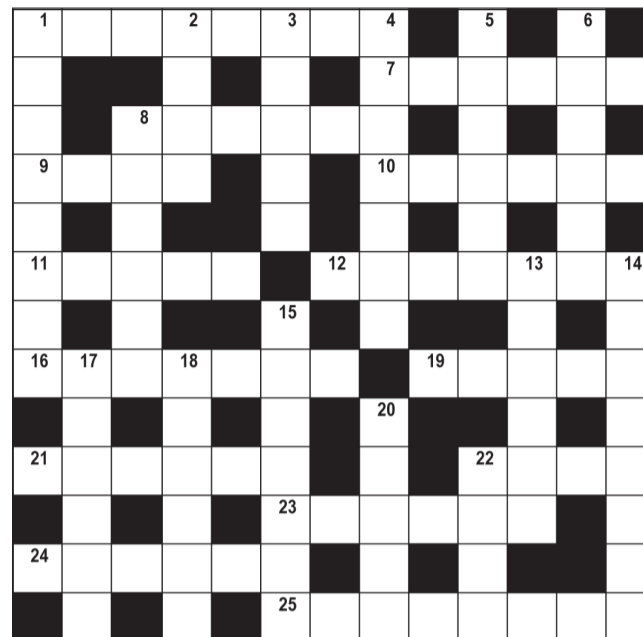
За словами фермера, на задньому дворі його ранчо, очевидно, існує якийсь міжгалактичний портал, бо протягом останніх 20 років з регулярністю у 72 дні там з'являються «сірі чоловічки», які починають порядкувати на його обійсті. І не лише порядкувати, а й проводи-

ти якісь медичні експерименти — Едмондс стверджує, що сам став жертвою таких експериментів, а ще бачив, як прибульці ледь не викрали його дружину, перемістивши повітрям із ліжка до паркінгу.

Сам він теж не був стороннім спостерігачем, а намагався відбитися від непроханих гостей за допомогою самурайського меча. Зокрема, за ці двадцять років йому вдалося знищити 19 «сірих» — чоловік відрубував їм голови (причому робити це потрібно було обов'язково з антенами, інакше прибульці викликали підмогу). Але продемонструвати тіла ворогів Едмондс не зміг — за його словами, після заги-

білі вони просто розчиняються у повітрі.

Така заява вже викликала ажіотаж на ринку нерухомості. Одних покупців згадка про прибульців відлякала, але багато хто зацікавився такою незвичною пропозицією. Тим більше що ранчо перебуває в ідеальному стані, тут є 4 гектари поля, басейн і будиночок для гостей. Дехто вважає це вигадкою і вдалим маркетинговим ходом, хоча Едмондс застерігає, що його ранчо — не для любителів спокійного життя. «Будьте готові, що тут може статися всяке», — попереджає він. ■

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №131

По горизонталі:

1. Зброя австралійських аборигенів, яка завжди повертається до власника. 7. Застаріла назва племена. 8. Слов'янське плем'я, предки волинян. 9. Вид білого хліба з загнутими всередину краями. 10. Темна тягуча солодка маса, продукт цукрового виробництва. 11. Давня наз-

По вертикалі:

1. Грошова купюра. 2. Радянський актор, який зіграв Карабаса-Барабаса у фільмі про Буратіно. 3. Ім'я чеченки, бійця добровольчого батальйону «Дніпро-2», яка загинула біля селища Глеваха. 4. Вираз болю на обличчі. 5. Міністр інфраструктури України. 6. Повна співзвучність. 8. Вибір між двома можливостями. 13. Присмний запах. 14. Історична гірська область на північному заході Грузії. 15. Сталева зубило з розділеним на три частини вістрям. 17. Давня назва Тбілісі. 18. Українська поетка, член ОУН, розстріляна в Бабиному Яру. 20. Авто за викликом. 22. Річка, яка згадується в «Слові про Ігорів похід». ■

ва гойдалки.

12. Поетичний прийом, повторення однакових голосних звуків у рядку чи строфі. 16. Перший президент Туреччини. 19. Чеська національна валюта. 21. Наречена Гамлета. 22. Шовкова подушечка з ароматними травами, яку кладуть у ліжку, щоб краще спалося. 23. Удар у боксі, яким найчастіше завершується двобій. 24. Критична стаття, рецензія. 25. Політична реклама.

Кросворд №130 від 31 листопада

ПРИКОЛИ

Три психи в лікарні ловлять рибу в унітазі. Підходить лікар: — Ключе?

Двоє відповідають, що ключе, а третій каже, що ні. Лікар бачить, що третій видужав, треба його випускати. Перед випискою інші психи запитують хворого: — А чому ти сказав лікареві, що не ключе?

— Я ж не дурень, щоб рибні місця показувати. ***

— Любий, до весілля ти завжди замовляв для мене таксі, а тепер вирішив, що я можу їздити на метро. — Це тому, що я дуже пишаюся тобою. У таксі тебе бачить тільки

водій, а в метро — тисячі людей. ***

Після весілля чоловік каже дружині: — Ми одружені перший день, а ти зі мною вже сваришся! — Але я чекала цього дня два роки. ***

На прийомі терапевта. Пацієнт: — Лікарю, я не вірив, що ліки, які ви мені виписали, допоможуть. Ви просто чарівник. Терапевт: — Чарівник не я, а провізор. Я вам помилково дав бланк, на якому ручку розписував.

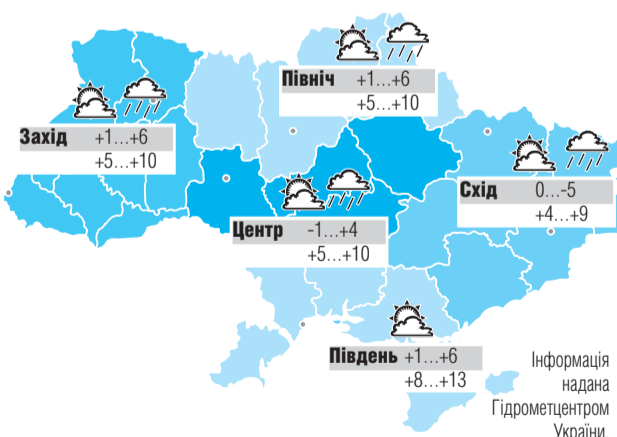
ПОГОДА

2 листопада за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно з проясненнями, часом невеликий дощ. Вітер південно-західний, 7-12 м/с. Температура вночі +4...+6, удень +8...+10.

Курорти Карпат: хмарно з проясненнями, невеликий дощ. **Славське:** вночі +5...+7, удень +8...+10. **Яремче:** вночі +3...+5, удень +11...+13. **Міжгір'я:** вночі +3...+5, удень +6...+8. **Рахів:** вночі +2...+4, удень +5...+7.

31 жовтня висота снігового покриву становила: **Славське** — 1 см, **Плай** — 30 см, **Міжгір'я** — 0,5 см, **Рахів** — 1 см, **Івано-Франківськ** — немає, **Яремче** — немає, **Пожежевська** — 12 см.

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець —
ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію:
КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

Передплатні індекси: 60970, 1555

Наша адреса:
03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон для довідок:
т./ф.: (044) 454-84-92
Рекламне бюро:
т./ф.: (044) 454-88-86,
reklama@umoloda.kiev.ua
Відділ реалізації:
т./ф.: (044) 454-84-41,
sale@umoloda.kiev.ua

Відділи:

новин — 454-85-76, novyny@umoloda.kiev.ua;
права — leonov@umoloda.kiev.ua, 454-88-36;
міжнародної політики — svit@umoloda.kiev.ua, 454-88-25;
економіки — eko1@umoloda.kiev.ua, 454-86-39;
медицини — novyny4@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;
культури — culture@umoloda.kiev.ua, 454-87-96;
соціальних проблем — socium@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;
спорту — sport@umoloda.kiev.ua, 454-87-93

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець. Комерційні публікації виходять під рубриками: «Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоровенькі були», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Наша марка», «Продукт», «Протистояння», «Вітаємо», «Любов і шана». Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах:

«Преса України» — у Києві
Зам. 3009131
«Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові
Зам. блок № 816
Верстка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», тел.: 454-87-71
Газета виходить у вівторок, середу, п'ятницю — суботу (спільний номер)
Тираж 86734